

תפ"ח 55639/05/17 - מדינת ישראל נגד דוד בוקובזה

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 55639-05-17 מדינת ישראל נ' בוקובזה(עציר)

בפני בעניין:	כבוד סגנית הנשיאה, השופטת רז-לוי - אב"ד כבוד השופטת שלו כבוד השופט משניות מדינת ישראל המאשימה
נגד הנאשם	ע"י ב"כ עוה"ד רחלי אטיאס דוד בוקובזה ע"י ב"כ עוה"ד דוד ברהום - ס.צ.

גזר דין

ההליך

הנאשם הורשע ביום 30.1.23 לאחר שמיעת הראיות בעבירות הבאות:

באישום הראשון הורשע הנאשם בעבירה של המתה באחריות מופחתת לפי סעיף 301ב(ב)(2) לחוק העונשין התשל"ז - 1977 (להלן: "**חוק העונשין**") זאת תחת העבירה של רצח בכוונה תחילה שיוחסה לנאשם בכתב האישום, לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין כנוסחו באותה עת.

באישום השני הורשע הנאשם בעבירות הבאות: ניסיון רצח - עבירה לפי סעיף 305 לחוק העונשין, תקיפה הגורמת חבלה ממשית לפי סעיף 380 בנסיבות סעיף 382(ב)(1) לחוק העונשין, הצתה - עבירה לפי סעיף 448(א) רישא לחוק העונשין, וכן בעבירת נשק (החזקה, נשיאה והובלה) - עבירה לפי סעיף 144(א) ו-(ב) רישא לחוק הנ"ל.

באישום השלישי הורשע הנאשם בעבירת הצתה לפי סעיף 448(א) רישא לחוק העונשין; וכן בעבירת נשק (החזקה, נשיאה והובלה) - עבירה לפי סעיף 144(א) ו-(ב) רישא לחוק העונשין.

בהתאם לאמור בחלק הכללי לכתב האישום, הנאשם ו-ל" היו נשואים (להלן: "**ל**" ולעיתים "**גרושתו**" או "**המתלוננת**") ולהם שתי בנות קטינות.

ביום 26.4.2014 בזמן שהנאשם ו-ל" היו בהליכי גירושין, הנאשם חטף את בנותיהם אל מחוץ לגבולות מדינת ישראל והגיע עמן בטיסה לתאילנד.

בעקבות מבצע של משטרת ישראל בשיתוף עם גורמים בינלאומיים, הגיעו נציגי המשטרה לתאילנד, איתרו את מיקומו של הנאשם, לקחו ממנו את הבנות והעבירו אותן לחזקת אמן. בהמשך הנאשם חזר ארצה ונעצר, ובעקבות האירועים הללו הועמד לדין ונידון לעונש מאסר בן 17 חודשים ממנו שוחרר ביום 28.7.2016.

עמוד 1

פחות משנה לאחר מכן, ביום 7.4.2017 התרחשו האירועים הקשים מושא תיק זה, שארעו כולם ביום אחד, בו פתח הנאשם במסע נקם במהלכו המית את חברו אבי אלטר ז"ל, נטל את אקדחו של המנוח, הלך לבית גרושתו ל" שם ניסה באמצעות האקדח לרצוח את ל" כאשר בנותיו עדות למעשיו, הצית את דירתה כשהבנות עדיין בתוכה, ובהמשך הצית את עצמו בתוך רכבו בסמוך לכניסה לחניון בית המשפט העליון.

הנאשם כפר בחלק מעובדות כתב האישום ואת חלקן אישר, אך למעשה שלל את המניע שיוחס לו לביצוע המעשים או את הכוונה לפגוע במנוח או במתלוננת. משפטו של הנאשם התמשך יתר על המידה, בעיקר בעטייה של התנהלות הנאשם, אשר מיאן לשתף פעולה עם סגוריו, שכן לדידו הם לא פעלו בהתאם לקו ההגנה שהיה מקובל עליו, ועל כן הוא אסר עליהם לחקור חלק מהעדים או לטעון טיעונים מסוימים ועוד כהנה וכהנה הסתייגויות שהובעו בפנינו וגרמו לחילופי סגורים פעם אחר פעם; וכפועל יוצא הובילו לדחיות רבות של הדיון, כמפורט עלי הכרעת הדין. באשר למיוחס לו, הנאשם שב וטען, כי הוא עשה את המעשים הללו בהעדר ברירה ומתוך רצון וחובה כאב להגן על בנותיו. זאת מאחר והרשויות לא בדקו את טענותיו לגבי פגיעה קשה בבנותיו, וכלל המעורבים - העובדים הסוציאליים, הרווחה, המשטרה והפרקליטות - כולם חטאו ופשעו בכך שלא טיפלו בבעיה האמיתית והיא הפשעים שהתבצעו בבנותיו; ותחת זאת טיחו את הדברים.

על כן, לטענתו, בהעדר מוצא אחר, ומתוך רצון להגן על בנותיו, לא הייתה לו ברירה אלא לקחת את בנותיו ולהרחיקן ממשמורת האם שבה הן נפגעו. עוד הסביר הנאשם כי לאחר שחרורו מהמאסר אותו ריצה לאחר שובו לארץ, ולאחר שהבין שגם הפרקליטות מטייחת את הדברים ולא בודקת את תלונותיו, הוא ניסה לטפל בבעיה בדרכים אחרות. בסופו של דבר לאחר שכל הרשויות אליהן פנה לא טיפלו כראוי בתלונותיו, קרה מה שקרה, והראיה שהוא אף פגע בעצמו, שכן שום דבר לא חשוב לו פרט להגנה על בנותיו וחשיפת האמת.

עיקר טיעונו של הנאשם במהלך ניהול המשפט נגעו למעשה לעניין זה, תוך שהנאשם ביקש לזמן עדים רבים הקשורים לבירור טענותיו לגבי הפגיעה בבנותיו והטיוח לכאורה מצד הרשויות; והדגיש כי יש לבדוק ולמצוא את הפושעים האמיתיים שהביאו למצב הקשה שהוא נקלע אליו ולא מצא ממנו כל מוצא, אשר גרם לו למצוקה שעמדה בבסיס המעשים שביצע.

בהכרעת הדין התייחסנו גם לטיעונים אלו ובסופו של דבר קבענו כדלקמן:

באישום הראשון הנוגע למותו של אבי אלטר ז"ל (להלן: "**המנוח**"), קבענו בהכרעת הדין כי הנאשם הזמין את המנוח אל ביתו באמתלה לפיה ברצונו לשחק עמו בקלפים. עם זאת, בניגוד לגרסת הנאשם כי הזמין את המנוח אל דירתו רק כדי "לחוקרו" ביחס למה שקרה עם בנותיו ולברר האם הוא חבר יחד עם גרושתו ל" להרחיק אותו מהבנות וכיוצא באלו, קבענו כי מן הראיות עלה כי הנאשם תכנן מראש לרצוח את המנוח, ולשם כך הצטייד בדירתו בכלי משחית: רובה קשת וחיצים, אלה טלסקופית, חומר דליק וחומצה. כל זאת, גם כדי לגנוב את אקדחו של המנוח, כפי שעלה מן הרישומים שערך הנאשם קודם לביצוע המעשים.

עוד צוין בהכרעת הדין, כי מחוות הדעת של המכון לרפואה משפטית עולה מסקנה חד משמעית, לפיה הגורם למותו של המנוח הינו החץ באמצעותו הנאשם פגע בבטנו של המנוח. הנאשם גרם גם לחבלה בראשו של המנוח באמצעות חפץ אשר יכול להיות האלה הטלסקופית אשר נמצאה בדירה, וכן לחבלות נוספות ולפצעי דקירה נוספים, בין היתר בעכוז, וכן פצעים וחתכים המתאימים לפצעי הגנה. עוד קבענו, כי הנאשם תקף את המנוח בצורה ממושכת וקשה, תקיפה אשר החלה בפינת האוכל ונמשכה עד לחדר אחר, כאשר לאור כתמי ההתזה של דמו של המנוח על קירות הדירה נמצא כי

חלק מהתקיפה הייתה כאשר המנוח שכב על הרצפה, והוא הותקף על ידי הנאשם כשהוא שפוף או כורע. עוד קבענו כי לאחר מכן הותיר הנאשם את המנוח כשהוא על רצפת החדר מתבוסס בדמו, יצא מן הדירה ונעל אותה, לא לפני שנטל את אקדחו של המנוח, ורק אז שם פעמיו לכיוון ביתה של ל'.

עוד קבענו, כי אנו דוחים את טענת הנאשם שהוא לא התכוון לרצוח את המנוח, שכן מהראיות עלה שהנאשם גרם למותו של המנוח בכוונה ולאחר תכנון מראש, והיה לו אף מניע לביצוע המעשים ולפגיעה במנוח.

נושא נוסף אליו נדרשנו בהכרעת הדין, נגע לעניין שחזר ועלה במהלך ההליך בנוגע לאחריותו של הנאשם למעשים וכשירותו לעמוד לדין. בעניין זה הוגשו חוות דעת של הפסיכיאטר המחוזי, ובהמשך ההליך, לאחר שהפסיכיאטר המחוזי העיד בבית המשפט ולאור המורכבות שעלתה מחוות הדעת שהוגשו על ידו, ראינו לנכון להורות על מינוי פאנל מומחים בתחום הפסיכיאטריה. עוד יוער, כי ממש בסיום ההליך, לאחר שכבר הוגשו סיכומי המאשימה ולאחר שהנאשם מצא לנכון להודיע שהוא לא מעוניין גם בייצוגם של שני הסנגורים החדשים שמונו לו בשלב הסיכומים, התרנו בכל זאת הגשת חוות דעת פסיכיאטרית מטעמו, שעסקה אף היא בשאלת אחריותו של הנאשם למעשים שיוחסו לו.

בסופו של יום, מכל חוות הדעת עלה כי הנאשם כשיר לעמוד לדין ועל כך לא הייתה מחלוקת.

באשר לאחריותו למעשים שיוחסו לו קבענו כי יש מקום לבכר את חוות הדעת של פאנל המומחים על פני יתר חוות הדעת שהוגשו לנו, וכי לאור מכלול הראיות שהובאו בפנינו, ובכלל זה התכנון של המעשים והאופן בו פעל הנאשם, לא חל סייג לאחריות פלילית של אי שפיות הדעת, והנאשם אחראי למעשיו. זאת כיוון שההפרעה הדלזיונלית ממנה סובל הנאשם אינה עולה כדי "מחלה שפגעה ברוחו" כדרישת החוק, ומאחר שאורח חייו ובוחן המציאות של הנאשם בכל מה שחורג מגבולותיה המצומצמים של הדלזיה, לא נפגמו. עוד קבענו, כי הנאשם הבין את הפסול שבמעשיו, וכי למרות ההפרעה הדלזיונלית, הנאשם לא היה חסר יכולת של ממש להימנע מביצוע המעשים.

עם זאת, ביחס לעבירת הרצח בכוונה תחילה של המנוח אבי אלטר, שיוחסה לנאשם באישום הראשון, מצאנו כי התעורר ספק סביר ביחס לקיומן של הנסיבות של אחריות מופחתת הקבועות בסעיף 301ב(ב) (2) לחוק העונשין לאחר תיקונו, וכי: **".. יש לתת משקל להתרשמות חברי הפאנל, כי הגם שההפרעה הדלזיונלית ממנה סבל הנאשם לא פגמה ביכולת השיפוט שלו וביכולתו להבין את הסיטואציה, עדיין אותן מחשבות שווא היו בעוצמה גבוהה, ולכן הגבילו במידה מסוימת את יכולתו להימנע מביצוע המעשים. ובלשונם: "הנבדק סבל בעת ביצוע מעשיו, וסובל גם כעת בהפרעה דלזיונלית, פעל בהשפעת מחשבות שווא בהן היה נתון, לכן לדעת חברי הפאנל מצבו בעת ביצוע מעשיו נשואי האישום, עונה לקריטריונים של אחריות מופחתת - סבל מהפרעה חמורה שהגבילה את יכולתו להבין את המעשה ולהימנע מביצועו - ס. 300ב(2) (כך במקור) לחוק העונשין. אין אנו סבורים כי הפרעה נפשית חמורה ממנה סובל הנאשם גרמה לו לחוסר יכולת של ממש להימנע מביצוע העבירות בהן מואשם, אלא כי הגבילה את יכולתו להימנע מביצוען" (עמ' 8 לחוות דעת הפאנל)**" (עמ' 88 להכרעת הדין).

אותו ספק מסוים שמא אכן יכולתו של הנאשם הוגבלה במידת מה, אף אם מועטה, נובע מהאמור למעשה בכל חוות הדעת, ביחס לכך שקיימת אצל הנאשם מסכת של מחשבות שווא בה הוא עוסק באופן אובססיבי; כאשר העיסוק במחשבות אלו במשך תקופה ארוכה היה בלתי פוסק באופן שאלו הפכו כמעט למרכז חייו; וכאשר פאנל המומחים אף ציין כי לולא אותן מחשבות שווא שהציפו את הנאשם, הוא לא היה מבצע את מעשה הרצח.

לצד האמור ציינו בהכרעת הדין כי - **"קיים קושי לא מבוטל לדבר על אחריות מופחתת, כשהנאשם תכנן את מעשיו זמן רב, ועשה פעולות הכנה כה רבות, מחושבות ומכוונות מטרה. על כן גם אם החלטנו בסופו של דבר**

לקבל את מסקנות הפאנל, הרי שזו התקבלה לאחר לבטים רבים ולא בלי היסוס. שכן אנו סבורים, כפי שצינו אף חברי הפאנל והדבר עולה מכל הראיות, כי הנאשם תכנן את המעשים וביצע אותם כשהוא מבין את הפסול במעשיו ויכול היה להימנע מהם, וכי הדבר לא נעשה מתוך רצון להציל את בנותיו כמו שטען, אלא מתוך אותו מניע כפי שפורט לעיל, ומתוך רצון להשיג את האקדח, והכל במודע ומתוך הבנת המעשים (עמ' 88-89 להכרעת הדין).

עוד צוין בהכרעת הדין, כי מעשיו של הנאשם בהמתת המנוח נמצאים ממש בצמוד לפליליות מלאה של המעשה, וכי על הסקאלה שבין אחריות פלילית מלאה ופטור מאחריות פלילית, הנאשם נושק לאחריות פלילית מלאה. מכל האמור הרשענו את הנאשם באישום הראשון בעבירה של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת לפי סעיף 301ב(ב)(2) לחוק העונשין, תחת העבירה של רצח בכוונה תחילה לפי סעיף 300א(2) לחוק העונשין בה הואשם בכתב האישום.

אשר לאישום השני הנוגע ל-ל' גרושתו של הנאשם, קבענו כי מעדותה של ל', בה נתנו אמון, ומעדויות הבנות עולה, כי הנאשם הגיע לביתה של ל' כשהוא מחופש לאדם דתי, על מנת שיוכל להיכנס בעורמה אל ביתה כשהוא נושא עליו אקדח, מחסנית ובקבוק עם חומר דליק. מיד בהיכנסו אל הדירה ניגש אל ל' אשר הייתה בחדרה באותו הזמן והצמיד אקדח למצחה. הנאשם מנע מל' לאחוז בטלפון שלה על מנת שלא תזעיק עזרה, והוביל אותה באיומי אקדח לכניסה לדירה, שם ניסה להכניס את המחסנית לאקדח, בעוד ל' מנסה לקחת ממנו את האקדח, ובהמשך הנאשם חנק את ל' והטיח את ראשה בקיר. בעודה מנסה לברוח ממנו, שפך הנאשם על גבה של ל' חומר דליק מבקבוק שהחזיק בידו. לאחר של' הצליחה לברוח מן הדירה, הצית הנאשם במכוון אש בדירה באמצעות חומר דליק ששפך על הרצפה, ויצא ממנה כאשר בנותיו נמצאות עדיין בדירה, ולאחר מכן בנותיו הצליחו לצאת מן הדירה אשר עלתה באש. כתוצאה ממעשי הנאשם נגרם נזק רב לדירה ולדירות שכנות, וכן נגרמו לגרושתו חבלות של ממש.

במסגרת אישום זה, דחינו את גרסת הנאשם כי רק התכוון לחקור את ל' ולא רצה כלל לפגוע בה, וקבענו כי מדובר בגרסה מופרכת אשר אינה מתיישבת עם התנהגותו בפועל, ועם העובדה שמיד עם כניסתו לחדרה החל להשתמש באקדח ואף ניסה בשלב מסוים להכניס את המחסנית לאקדח; וכי מעבר לכך שנהג באלימות כלפי ל', הרי אף מכך שבנותיו צעקו לו שלא יהרוג את אמן עולה כי אף הן התרשמו בזמן אמת כי הוא ניסה להרוג אותה.

בעניין זה קבענו בהכרעת הדין כי - **"מעשיו של הנאשם, ובכלל זה ההצטיידות המתוכננת מראש כפי שעולה אף מרישומיו בנוגע לכך שהוא תכנן להגיע לביתה של ל' כשהוא מצויד באקדח, ומכלל הרישומים שהובאו לעיל בהם הוא עוסק בצורך להשיג אקדח; מהנסיין להכניס את המחסנית לאקדח ומכיוון האקדח וההצמדה למתלוננת; ומשפיכת חומר דליק על גופה, כל אלו מקימים את חזקת הכוונה ומעידים על כך שהנאשם התכוון להרוג אותה. וכפי שצוין לעיל, האמור מצטרף גם לרישומים בהם כתב שיש לה ולו אינטרס להישאר בחיים, מהם עולה, כי אם לא תשתף איתו פעולה יהרוג אותה. עוד יוער, כי כפי שצוין לגבי המנוח, גם לגבי העדה ל' ישנו מניע ברור של נקם מצד הנאשם על כך שבגדה בו לדבריו, לקחה ממנו את בנותיו, גרמה ותרמה לפגיעה... לכאורה בבנותיו, הונתה אותו כל העת ורק ניסתה לסחוט ממנו כספים נוספים, וכהנה וכהנה טענות ומחשבות קשות מאוד לגביה ולגבי כך שהמפגש איתה היה טעות גדולה מאוד מצדו, וגרם לו נזק בל ישוער"** (עמ' 49 להכרעת הדין).

נוכח האמור, הורשע הנאשם באישום זה בעבירה של ניסיון רצח - עבירה לפי סעיף 305 לחוק העונשין; בעבירה של תקיפה הגורמת חבלה ממשית לפי סעיף 380 בנסיבות סעיף 382ב(1) לחוק העונשין; בעבירה של הצתה - עבירה לפי סעיף 448א) רישא לחוק העונשין; וכן בעבירת נשק (החזקה, נשיאה והובלה) עבירה לפי סעיף 144א) ו-ב) רישא

אשר **לאישום השלישי** הנוגע להצתת רכבו כשהנאשם בתוכו בפתחו של חניון בית המשפט העליון, הרי הנאשם למעשה לא חלק על עובדות אישום זה, אלא רק דיבר על כך שלמעשה פגע בעצמו. על פי האמור בכתב האישום והראיות שהובאו בפניו, לאחר שהנאשם יצא מביתה של ל' הוא הגיע לבית המשפט העליון בשעה 16:30 אחר הצהריים, כשהוא נושא ברכב את אקדחו של המנוח. כשהגיע לחניון של בית המשפט העליון, שפך חומר דליק בתא הנוסעים של הרכב כשהוא בתוכו, והבעיר אש אשר התלקחה ברכב ופגעה גם בנאשם וגרמה לו לפגיעות חמורות. קודם עלייתו לבית המשפט העליון, העלה הנאשם שני סרטונים ל"יוטיוב" ובהם ציין, בין היתר, את הדברים כפי שהוא רואה אותם ביחס לפגיעה בבנותיו, ואת הרקע לכתב האישום בדבר חטיפת בנותיו, דברים עליהם חזר שוב ושוב בהליך.

מכאן הרשע הנאשם באישום זה בעבירה של הצתה לפי סעיף 448(א) רישא לחוק העונשין; וכן בעבירת נשק (החזקה, נשיאה והובלה) - עבירה לפי סעיף 144(א)-ו(ב) רישא לחוק העונשין.

באשר לטענות הנאשם על הפגיעה בבנותיו ועל כל הפשעים שלדבריו בוצעו גם כלפיהן ציינו בהכרעת הדין, כי "**המדובר בטענות שהועלו על ידי הנאשם ולא הוכחו ולו לכאורה... מצאנו מקום להדגיש אפוא, כי ככל שפורטו טענות אלו במסגרת הכרעת הדין, אלו לא הוכחו בשום דרך, והן נותרו בגדר טענותיו של הנאשם בלבד**" (ראו עמ' 97 להכרעת הדין).

תסקירי נפגע עבירה

לאחר מתן הכרעת הדין והרשעת הנאשם, ביקשה התביעה לקבל תסקיר נפגע עבירה ביחס למשפחת המנוח ובהמשך הודיעה כי ברצונה לקבל תסקיר גם ביחס לל' ובנותיה. בהמשך עדכנו עורכי התסקיר כי ל' אינה מעוניינת שיוגש תסקיר נפגע עבירה בעניינה ובעניין בנותיה, ולכן הוגש תסקיר נפגע רק בנוגע למשפחת המנוח אבי אלטר ז"ל. על מנת לשמור על פרטיותם של בני משפחת המנוח - אלמנתו ושלושת בניו, ולבקשתם, יצוין האמור בתסקיר באופן תמציתי ביותר.

בתסקיר מתוארת תחושת ההלם אשר פקדה את בני המשפחה בשל מותו של המנוח ואת הקושי לעכל את הבשורה הקשה בדבר מותו. כמו כן, מתואר כי משפחתו של המנוח חיה כיום בתחושת חרדה ופחד, כאשר הידיעה ביחס לאופן בו נרצח אביהם בצורה כה אכזרית, על ידי מי שהיה מכר של המשפחה במשך שנים רבות, הינה מטלטלת עבורם ומערערת תפיסות ואמונות בסיסיות בעולמם. מרכזיותו ומעורבותו של המנוח בחייהם של כל אחד מבני המשפחה עומדת במרכזן של תחושות חוסר ואובדן, אשר הביאו לטלטלה בחיי המשפחה ובדינמיקה ביניהם. צוין, כי ניכר שהם מתמודדים עם חווית החמצה משמעותית, על כל שיכול היה לקרות בקשר עם המנוח, אך לא יתגשם.

כמו כן תוארה הפגיעה באשת המנוח, הן במישור הנפשי, הן במישור המשפחתי-זוגי ובמישור הבריאותי. תוארה הפגיעה בבניו של המנוח, עקב חסרונו של אביהם המורגש בחייהם והדאגה לאמם.

צוין עוד כי לאור האובדן, השבר והכאב שבני המשפחה חווים, ועל מנת להשיב להם חוויה ולו חלקית של שמירה ומוגנות והכרה בתוצאות הקשות של מעשי הנאשם, ההמלצה היא כי יוטל על הנאשם בין היתר פיצוי משמעותי למשפחת המנוח.

רישום פלילי

המאשימה הגישה את הרישום הפלילי של הנאשם וכן את גזר הדין בת"פ 6844-04-15 שניתן ביום 16.7.2015 בגדרו הורשע הנאשם בעבירות של: חטיפה ממשמורת חוקית לפי סעיף 373 לחוק העונשין; הסתרת חטוף לפי סעיף 375 לחוק העונשין; קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין; שידולי מרמה לפי סעיף 422 לחוק העונשין; הדחת עד לפי סעיף 246 לחוק העונשין וכן קבלת דבר במרמה לפי סעיף 415 לחוק העונשין.

כפי שתואר לעיל ברקע להליך, מגזר הדין עולה כי הנאשם הורשע בכך שחטף את בנותיו הקטינות אשר היו במשמורת אימן ואף הוציא את בנותיו ממדינת ישראל לתאילנד, ורק בעקבות מבצע של משטרת ישראל בשיתוף עם גורמים בינלאומיים אותר מקומו של הנאשם, ושתי בנותיו הושבו לחזקתה של אמן. לאחר שחזר לארץ, בסופו של דבר נעצר, נשפט ונדון במסגרת הסדר טיעון לעונש מאסר לתקופה של 17 חודשים, וכן למאסר על תנאי של 9 חודשים, אשר הוברר כי הוא אינו בר הפעלה בתיק זה.

טיעוני המאשימה לעונש

ב"כ המאשימה טענה כי במסגרת קביעת מתחם העונש ההולם על בית המשפט להתחשב בערכים החברתיים אשר נפגעו בצורה קשה מביצוע העבירות על ידי הנאשם. באשר לעבירת ההמתה באחריות מופחתת, הרי שהנאשם במעשיו פגע בערכי היסוד של שלמות הגוף וקדושת החיים לאחר שנטל את חייו של קורבן חף מפשע בכוונה, ועל כן התוצאה המתבקשת והמתחייבת היא שלילת חירותו של מבצע העבירה לתקופה ממושכת.

באשר לאישום השני הנוגע ל-ל' הודגש כי הנאשם פגע בצורה קשה בערך המקודש של חיי אדם וכן בערכים של כבוד האדם ושלמותו הגופנית והנפשית. הפגיעה הינה קשה מאחר ול' הייתה כפסע ממוות וכן בשל החבלות שנגרמו לה וילוו אותה כל חייה כמו הצלקות בגוף ובנפש.

אשר לפגיעה בבנותיו הקטינות של הנאשם, אשר היה אחראי עליהן, בכך שתקף את אמן בצורה אכזרית לעיניהן, נטען כי במעשיו פגע הנאשם בערכים של שלמות הגוף והנפש של הקטינות והזכות לחיות בשלווה מבלי להיפגע על ידי אחר.

אשר להצתת ביתה של גרושתו של הנאשם בעוד בנותיה הקטינות בבית צוין, כי הערכים שנפגעו בעבירה זו הינם פגיעה באוטונומיה, שלמות הגוף, ביטחון הציבור ותחושת הביטחון האישית.

צוין כי מעשי הצתה הינם מעשים מסוכנים הגורמים נזק לרכוש ולא פעם מסכנים חיי אדם, בשל אופייה הבלתי נשלט של האש. שורשיו של האיסור הפלילי להצתה נטועים בשורה של ערכים מוגנים, אשר המרכזיים שבהם: שמירה על חיי אדם ושלמותו הגופנית וכן שמירה על רכוש הזולת מפני פגיעה בלתי הפיכה בדמות שריפתו והשמדתו.

אשר לערכים החברתיים העומדים בבסיס עבירות הנשק, הרי שהנאשם פגע בערך של הגנה על שלום הציבור ובטחונו וכן שמירה על גופו וחיייו של אדם, וזאת בשל הסיכון הרב הטמון בשימוש בנשק.

אשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות עמדה ב"כ המאשימה על התכנון שקדם לביצוע העבירות, אותו ניתן ללמוד מן המסמכים אותם ערך הנאשם בכתב ידו, תוך שהפנתה לת/7 - מסמכים שכתב הנאשם, בהם סקר דרכי פעולה אפשריות ותכנן את מעשיו. בין היתר ציין הנאשם באותם מסמכים בכתב ידו את אפשרות חטיפת האקדח מן המנוח, גם אם זו תדרוש את חיסולו של המנוח. כאשר בסופו של דבר הנאשם הוציא לפועל את מה שתכנן ואכן לקח מהמנוח את האקדח; וכי למעשה הנאשם הזמין את המנוח למשחק קלפים על מנת לרצוח אותו ולגנוב ממנו את האקדח.

לאחר שקטל את המנוח, הצטייד הנאשם באקדח, בבקבוק שהכיל בנזין, ובאזיקונים ונסע לבית גרושתו. הנאשם איים עליה באקדח שלקח מן המנוח, ולאחר שלא הצליח להכניס את המחסנית לתוך הנשק עבר לתוכנית ב', הוציא את בקבוק הבנזין ושפך חלק מתכולתו על גרושתו בעודה מנסה לברוח ממנו. לאחר שגרושתו הצליחה לברוח מן הבית ובעוד בנותיו בבית איתו, שפך הנאשם חומר דליק בין הספות בסלון ושילח אש במזיד. הנאשם ברח מן הדירה בעוד האש מתלקחת, כשהוא מותיר את הבנות בתוך הבית.

לעמדת ב"כ המאשימה, מן הרישומים עולה כי הנאשם ביצע את המעשים כפי שתכנן, כדי לחקור את גרושתו, כאשר כל האמצעים כשרים, וכאשר הוא מתאר בפרטי פרטים גם את אופן הפגיעה ואת השלכות הפגיעה בה תוך איומים על חייה.

אף ביחס לאישום השלישי צוין כי הנאשם תכנן את מעשיו כאשר העלה שני סרטונים ליוטיוב שם הסביר מה כוונותיו ומדוע הוא מבצע את מעשיו.

הודגש, כי הנאשם הינו המבצע היחיד, אשר באמצעים שונים ובנחישות ניסה להוציא לפועל את מטרותיו.

במסגרת טיעוניה ביקשה המאשימה ליתן דגש לנזק אשר נגרם מביצוע העבירות.

באשר לאישום הראשון הודגש, כי אין נזק חמור יותר מאשר מותו של אדם חף מפשע. המאשימה הפנתה גם לאמור בהכרעת הדין, בחוות הדעת של נתיחת גופו של המנוח, לפיה הנאשם הוא זה שגרם למותו של המנוח באמצעות חץ מברזל ויתר הפגיעות המפורטות שם.

עוד הפנתה המאשימה לנזק העולה מתסקירי נפגע העבירה של בני משפחתו של המנוח, המפרטים את השלכות האירוע על המשפחה ואת הנזק שנגרם להם כמערכת משפחתית כתוצאה ממעשיו של הנאשם. צוין כי בתסקיר מפורטת תמונת נזק קשה, כאשר גם בחלופ 6 שנים ממותו מתקשה המשפחה להתאושש מההלם ומהטלטלה ממותו של המנוח ומהגילוי כי מותו נגרם על ידי מי שהיה מכר של המנוח, לו הוא ניסה לסייע. אף שכלל בני המשפחה מצליחים לגייס כוחות לתפקוד תקין, הדבר אינו משקף את חווית המצוקה, הכאב והגעגוע המאפיינת את חייהם. עוד צוינה המלצת עורכת התסקיר להטלת פיצוי כספי משמעותי למשפחת המנוח, ונטען כי הנזק שנגרם למשפחת המנוח הינו עצום ומצוי ברף העליון.

אשר לאישום השני, אף שנפגעת העבירה סירבה כי יוכן תסקיר קורבן בעניינה ובעניין בנותיה הקטנות, נטען כי סירובה נובע מכך שלא רצתה לחזור ולחוות שוב את הטראומה. על כן עדיין, לעמדת המאשימה, אין לפסוח על הנזק שנגרם לה ולבנותיה, נזק שייתן אותותיו לעוד שנים רבות.

אשר לנסיבות נוספות הקשורות לביצוע העבירה אשר יכולות בהתאם לסעיף 40ט לחוק במקרים מסוימים להפחית את חומרת המעשה ואשמו של הנאשם, הרי בענייננו לא מתקיימת כל נסיבה כזו המפחיתה ממידת החומרה של המעשים שביצע הנאשם או את מידת אשמו.

הודגש, כי במקרה זה **האכזריות, האלימות וההתעללות** של הנאשם בנפגעי העבירה או ניצולם (סעיף 40ט(א)(10)) וכן הנסיבה בסעיף 40ט(א)(11) לחוק העונשין הנוגעת ל"**ניצול לרעה של כוחו או מעמדו של הנאשם או יחסיו עם נפגע העבירה**", הינן בעלות משקל מכריע בקביעת מתחם העונש ההולם ומגבירות את חומרת העבירה ואת אשמו של הנאשם.

כן טענה המאשימה כי מעשה הרצח של אבי אלטר הינו מעשה שנעשה באכזריות וברוטאליות. לאחר שהנאשם הצטייד בכלי רצח בביתו, דקר את המנוח, היכה אותו באלה ושפך על גופו חומצה במקומות שונים, ואף הותיר את המנוח חי בביתו ויצא מן הבית כאשר המנוח מתבוסס בדמו.

אשר למדיניות הענישה ביחס לאישום הראשון, ציינה ב"כ המאשימה כי נמצאה מעט פסיקה ביחס לעבירה של המתה באחריות מופחתת, וטרם התגבשה תמונה ברורה לעניין עבירה זו. ובכל מקרה היה קשה למצוא מקרה בעל מסכת עובדתית דומה וכל כך קשה אשר כללה תכנון מפורט.

באשר למדיניות הענישה בנוגע לאישום השני - עבירת ניסיון הרצח והעבירות הנוספות, צוין כי בתי המשפט עמדו לא אחת על החומרה היתרה בעבירות אלימות, בפרט כשהן מבוצעות לנגד עיניהם של בני משפחה. עבירת ניסיון רצח המבוצעת בתוך המשפחה הינה חמורה יותר, הן בשל הפגיעה בתא המשפחתי ובתחושת הביטחון, והן בשל המקום בו הוא התרחש בתוככי הבית, שאמור להיות מגן ומבצר למתגוררים בו. עוד צוין כי בעניין אחר נקבע כי ביצוע מעשה אלימות אל מול קטין מהווה עבירה של התעללות בקטין; אמנם במקרה זה לא הואשם הנאשם בעבירה זו אך יש לראות בכך כנסיבה לחומרה (ב"כ המאשימה הציגה פסיקה הנוגעת למדיניות הענישה אשר תסקר בהמשך).

באשר לשאלה האם מדובר באירוע אחד שבגיניו יש לקבוע מתחם אחדאו שמדובר במספר אירועים טענה המאשימה, כי במקרה זה יש לקבוע מתחם עונש הולם לכל אישום בנפרד. זאת מאחר וכל אחד מהם מהווה מעשה נפרד, ולמעשה מדובר במעשים שונים באותו אירוע ומן הראוי שיינתן לכל אחד מהם משקל עצמאי ונפרד, כך שהאירוע מושא כתב האישום כולל לפחות שלושה מעשים. באשר לעונש עצמו ביקשה המאשימה כי יוטל עונש כולל על ידי צבירת העונש בגין כל אחד מהאישומים.

מכאן עתרה המאשימה למתחמי ענישה כדלקמן: ביחס לאישום הראשון עותרת המאשימה למתחם שבין 18-20 שנות מאסר בפועל; בגין האישום השני עותרת המאשימה למתחם ענישה שבין 18-20 שנות מאסר בפועל וביחס לאישום השלישי עותרת המאשימה למתחם עונש הולם בין 2-4 שנות מאסר בפועל.

בקביעת העונש בתוך מתחם העונש ההולם ביקשה המאשימה ליתן משקל להרתעת הרבים, וכן להרתעת הנאשם עצמו אשר לא בחל באמצעים להוציא לפועל את תוכניתו ויש ליתן לכך משקל משמעותי. נטען כי מעשיו של הנאשם מלמדים על מסוכנותו הגבוהה כלפי גרושתו ובנותיהם וכלפי הציבור בכלל. צוין כי מעשיו של הנאשם בוצעו לאחר שהורשע בעבירות שבוצעו כלפי בנותיו, כאשר עוד בהיותו בתוככי הכלא החל לתכנן את נקמתו ואף זה שיקול לחריגה לחומרה ממתחם העונש ההולם לשם הגנה על שלום הציבור בהתאם לסעיף 40 לחוק העונשין. בכל אלו יש לבסס חשש כבד ביחס למסוכנות הרבה של הנאשם, אשר בית המשפט מתבקש לאיינה בדרך של מיקום הנאשם ברף הגבוה של מתחמי הענישה.

ביחס לעבירה של המתה באחריות מופחתת נטען כי במקרה זה יש להשית על הנאשם את העונש המקסימלי הקבוע בצידה של עבירה זו, נוכח קביעת בית המשפט בהכרעת הדין כי רצח המנוח על ידי הנאשם, בוצע בנסיבות הנושקות לאחריות מלאה, ונמצא ממש בצמוד לפליליות מלאה של המעשה, וכי יש מקום שהעונש ייתן ביטוי הולם וראוי ללקיחת חיי אדם.

אשר לעבירות כלפי גרושתו של הנאשם, מבקשת המאשימה ליתן מקום לשיקולי הרתעה, בשל הגידול במספר הנשים החוות אלימות מצד בני זוגן. עוד צוין כי המאשימה כבר לקחה בחשבון את מצבו הנפשי של הנאשם בעתירתה ביחס

למתחמי הענישה.

אשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה המנויות בסעיף 40 לא לחוק העונשין, הרי שהנאשם לא הודה באף אחת מן העבירות אשר יוחסו לו בכתב האישום, למעט בעבירה של הצתת הרכב באישום השלישי, וכן הודה בביצוע של עבירות אלימות מינוריות יותר במתלוננת, אך הכחיש כל כוונה לגרום למותה והכחיש גם כוונה לגרום למותו של המנוח. כמו כן, הנאשם לא סיפק הסבר מניח את הדעת למעשיו כלפי המנוח והמתלוננת. ויותר מכך הנאשם לא לקח אחריות על מעשיו, ניסה להטיל את האחריות על המנוח וגרושתו, ניהל את ההליך עד תום ולא חסך מגרושתו וממשפחת המנוח את ההתמודדות עם ניהול ההליך. הנאשם אף לא שיתף פעולה על הרשויות, כאשר שמר על זכות השתיקה בחקירת המשטרה. הנאשם לא עשה כל מאמץ לתיקון תוצאות העבירות ולפיצוי על הנזק שגרם. כמו כן יש לנאשם רישום פלילי, ומכל הטעמים הללו, סבורה המאשימה כי אין בנסיבותיו האישיות של הנאשם כדי להוות שיקול להקלה בעונשו.

באשר לעונש ביקשה המאשימה למקם את עונשו של הנאשם ברף הגבוה של כל המתחמים, ומכאן עתרה להשית על הנאשם באישום הראשון 20 שנות מאסר וכך גם באישום השני, ובאישום השלישי עתרה לעונש של 4 שנות מאסר, תוך שעתרה להטיל את העונשים במצטבר, וכן להטיל על הנאשם מאסרים מותנים מרתיעים וממושכים ופיצוי גבוה ומשמעותי הן למשפחת המנוח והן לגרושתו של הנאשם ובנותיהם.

טיעוני ההגנה לעונש

בפתח דבריו ציין סנגורו של הנאשם כי מדובר בתיק שהוא טרגדיה למתלוננת, וגם למנוח ומשפחתו, אך גם לנאשם, בדגש על האישום השלישי, כאשר הנאשם בעצמו הוא אחד הקורבנות בתיק הזה בגלל מעשיו שלו ומצבו הנפשי.

לדידו, יש להתייחס למכלול כתב האישום כאירוע אחד, שכן כפי שאף צוין בכתב האישום, מדובר במעשים שהתרחשו בזה אחר זה ומשתלבים זה בזה ונובעים מאותה תוכנית פעולה, ישנו קשר הדוק בין המעשים וסמיכות זמנים. הסניגור ביקר את התייחסות המאשימה לעבירות שוליות יותר ולא לעבירה העיקרית, ואף הפנה לע"פ 1127/13 **עמאואל גברזניי נ' מדינת ישראל** (15.01.2014) שם נקבע לדבריו כי כאשר מדובר באירוע שיש בו עבירה אחת דומיננטית, הולכים לפי העבירה הדומיננטית. מכאן נטען כי בענייננו מה שיקבע את המתחם לגבי האישום השני הוא העבירה העיקרית - עבירת ניסיון הרצח. הגם שישנן כאן מספר עבירות אין "לדייק את העונש" באופן ספציפי לגבי כל אחת מהעבירות, כאשר התיק חמור בשל העבירות המרכזיות שבו ובאלו העיקר.

ביחס לאישום הראשון צוין, כי בלעדי ולולא ההפרעה הנפשית ממנה סובל הנאשם, הוא לא היה מבצע את העבירות באישום זה, והדבר עולה אף מחוות הדעת הפסיכיאטרית של פאנל המומחים, כאשר עיקר המחלוקת לא נגעה על עצם המעשה אלא לגבי מצבו הנפשי של הנאשם. עוד נטען כי מדיניות הענישה שהציגה המאשימה אינה מתייחסת למצבו הנפשי של הנאשם כבענייננו, ומעבר לכך המאשימה לא הפנתה לפסיקה הנוגעת להמתה באחריות מופחתת. כאשר מדובר במקרה בו העבירה בוצעה במצב נפשי בו ישנה בעיה ביכולת להימנע מהמעשה כמו בענייננו, הרי מידת האשמה פוחתת בצורה ניכרת. לכן לטענת הסנגור, מתחמי הענישה צריכים להיות שונים לגמרי מאלו להם טוענת המאשימה (בעניין זה הפנה לספר של פרופ' קרמניצר ופרופ' חאלד בעמ' 342). לדידו לאחר שהנאשם הורשע בהמתה באחריות מופחתת, על בית המשפט בשלב גזירת הדין להחליט עד כמה הפגם הנפשי משליך על העונש שצריך להיות מוטל על הנאשם.

אף ביחס לאישום השני צוין כי לא הייתה ממש מחלוקת עובדתית. העבירה העיקרית באישום זה היא עבירת ניסיון הרצח,

יותר העבירות כלולות בתוך המעשה עצמו. הגם שאין אחריות מופחתת בעבירה של ניסיון רצח, עדיין יש ליתן את הדעת למצבו הנפשי של הנאשם בעת גזירת דינו. עוד נטען כי יש במקרה זה לחפוף את עונשו של הנאשם בגין עבירת ניסיון הרצח לעבירה בעניין הרצח. ולכן המצב במקרה זה שונה מהפסיקה אליה הפנתה המאשימה ואף העונש צריך לשקף את אותו שוני.

ביחס לאישום השלישי טען ב"כ הנאשם כי מדובר באישום "מקומם". אין ספק כי מעשה ההצתה חמור, אולם הקורבן העיקרי הוא הנאשם, אשר הפגיעות שספג ילוו אותו כל חייו. אמנם בית המשפט קבע שהנאשם אשם באישום זה, אולם יש מקום להתחשב בגזירת העונש בכך שהנאשם שרף את עצמו והיה רגע לפני נטילת חייו שלו עצמו ולמעשה נענש כבר. על כן, במקרה זה יש להתחשב בכך שהנאשם קיבל את עונשו כבר "מידי שמים" וזהו שיקול בעל משקל ממשי (תוך שהפנה בעניין זה לת"פ 1057/05 **מדינת ישראל נ' יניב חדד** (26.3.2007)). עוד ציין כי אישום זה טפל ביחס לאחרים, ואף מטעם זה אין מקום להשית על הנאשם עונש כלשהו בגינו.

במסגרת טיעונו הפנה ב"כ הנאשם לפסיקה בנוגע למדיניות הענישה אשר תסקר בהמשך.

בהתייחס לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות ביקש ב"כ הנאשם כי בית המשפט יתן משקל לכך שלנאשם לקות נפשית שתלווה אותו גם בהמשך.

עוד הוטעם כי בהתאם לפסיקה שהוגשה, אף שבית המשפט קבע את סוג העבירה בהתאם למצב הנפשי, משמע הרשיע את הנאשם בעבירה של רצח באחריות מופחתת, הרי מצבו הנפשי צריך להשליך גם על העונש הקונקרטי. עוד ביקש ב"כ הנאשם כי בית המשפט יתחשב במצבו הפיזי של הנאשם וכן בעובדה שהנאשם נמצא זמן רב במעצר, ושקודם האירועים ניהל הנאשם אורח חיים יצרני.

מכל האמור טען ב"כ הנאשם כי המתחם הכולל בגין כלל האישומים צריך להיות בין 12 ל-22 שנות מאסר, כאשר יש לגזור על הנאשם עונש של 18 שנים, בהתחשב במצבו הנפשי והפיזי וביתר הנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירות.

דברי הנאשם

בראשית דבריו ביקש הנאשם לפנות אל בנותיו וציין כי חשוב לו לומר שלא התכוון לפגוע באמן. הוא חולק על עמדת בית המשפט וקביעותיו ומקווה שבנותיו יאמינו לו. עוד ציין כי אף שנאמר לו למן ההתחלה כי יש חוות דעת נפשית בעניינו, וכי העונש יהיה מקל יותר באם הוא יטען לעניין נפשי, הרי בשל התנהלות הרשויות הוא החליט ללכת עד הסוף ולא רצה לטעון בעניין זה.

עוד ציין הנאשם, כי יש למשפט הזה חשיבות מבחינת האינטרס הציבורי, וכי אין מחלוקת על העובדות אלא טענתו היא שהמשטרה לא בדקה את התלונות שלו על הפגיעה המתמשכת בבנותיו.

הנאשם דיבר ארוכות על העוול שנעשה לו, ועל כך שקביעותיו של בית המשפט לא היו נכונות ובית המשפט אמר לו שלא בצדק שהדברים לא רלוונטיים. לאחר שהתבקש מספר פעמים להימנע מלהמשיך ולטעון באשר להשגותיו על הקביעות בהכרעת הדין גופה שכן בית המשפט קם מכיסאו וטיעונים אלו מתאימים יותר לערעור ושם יוכל להעלותם, אלא להתייחס לעניין העונש, הוסיף כי: **"אני כתבתי לכם הרבה פעמים אני אמרתי לכם שככה אני הרגשתי, יש לכם כוח בלתי מוגבל ללא שום אחריות ובגלל זה הפגיעה הזאת שהיתה בי מצד הפרקליטות אמרתי, לא נעים להגיד את זה בפנים, אבל אני כתבתי את זה לכם שאתם עריצות שיש למדינה. ותעשו מה שתרצו, כב'**

השופטת. אני עומד מאחורי המילים שלי, תנו את המקסימום. מה שעשיתם מ - 2013 המערכת המשפטית זה היה פשע, פשע. להפקיר את בנותיי ולומר לי עכשיו בוא תלך לעונש. על העונש שלך. הפקירו אותם בחוק ואני יושב אבא חסר אונים. את יודעת מה היה המצב הנפשי שלי כב' השופטת? אתם הפכתם את ההודעה של הפרקליטות כלא רלוונטית ומצד שני מאשימים אותי בזה זה לא יאומן. זה לא יאומן אני בהלם, זה לא משנה מה תנו לי עונש, אתם יכולים לתת את המקסימום גם 100 שנה. אבל אני אשתוק על זה? אני אשתוק אחרי שמ - 2013 זה 4 שנים כמה עשיתי רק כדי שהבנות שלי יהיה להם בטחון, אני הייתי מוכן למסור את נפשי על זה. . . תנו את המקסימום, אני לא מוטרד מזה. הבנות שלי שנתתי להם את החיים שלי להגיד שאני ניסיתי לפגוע באמא שלהן, זה כואב כי אם אני פוגע באמא שלהם אני פוגע בהם. אבל אתם בית המשפט, מי יאמין לי? אני נאשם ברצח. מי יאמין לי? אני רוצח, מי יאמין לי שהמערכת המשפטית היא הפושעת, היא העריצות שיש למדינה שעושה ככל העולה על רוחה. ועכשיו תנו את המקסימום אני לא דואג מכם, אני אלך לקבר אני אנוח מהצרות ואני מתפלל שאלוהים יעשה משפטו אתכם.."

דין והכרעה

ביום בהיר ואביבי בתחילת חודש אפריל, פתח הנאשם במסע קטל ונקמה אשר נפרש בפנינו במסגרת שמיעת הראיות בתיק זה, שבו ביצע הנאשם שורה של מעשים קשים, מזעזעים ומצמררים לכל המנסה לדמיין את שהתרחש - מחזה אימה עם מספר אפיזודות וזירות.

בפתח אותו בוקר שהחל כבוקר אביבי רגיל, בשעה מוקדמת הגיע הנאשם לביתה של ל' - גרושתו ואם בנותיו, כשהוא מחופש כאדם דתי, צלצל בפעמון, אך ל' הורתה לבנותיה לא לפתוח את הדלת.

לאחר שלא עלה בידו להיכנס לביתה של ל', המשיך הנאשם באותו מסע נקמה רצחני; ואיתרע מזלו של המנוח, כי אליו התקשר הנאשם והזמין אותו לביתו באמתלה שברצונו לשחק עמו בקלפים. המנוח - אדם חף מפשע, אותו הנאשם הכיר שנים רבות ואשר אף ניסה לסייע לנאשם לחדש את הקשר עם בנותיו ולראותן ללא ליווי של גורם מפקח, סבר בתום לב שמדובר במפגש חברי ונכנס שלא בטובתו אל תוך זירת תופת. בדירתו של הנאשם הוכנו מראש סוגים שונים של כלי משחית, אשר נועדו לפגיעה באחרים שבהם רצה לנקום.

הנאשם לא בחל באמצעים והמית את המנוח באכזריות, בין היתר באמצעות חץ ברזל שירה מרובה קשת שהכין מבעוד מועד בביתו. הנאשם לא הסתפק בפגיעה במנוח באמצעות החץ והמשיך לתוקפו, היכה את ראשו באלה וגם דקר אותו בעכוזו, ולבסוף אף שפך עליו חומצה. בדירתו של הנאשם נמצאו הוראות הפעלה לרובה הקשת, וחומרים נוספים שניתן לעשות בהם שימוש לפגיעה באחרים ואף לקטילה, כגון: חומרים דליקים, חומצה, אלה טלסקופית, ומקלות עליהן קשורות פיסות בד, וכן רשימות שערך הנאשם ובהן פירוט מצמרר של תוכניותיו. כל אלו מלמדים, כפי שצינו בהכרעת הדין, כי לנאשם היה תכנון מראש וכוונה ברורה לפגוע במנוח.

הנאשם הותיר את המנוח בדירתו מתבוסס בדמו, כשהוא נועל את הדירה אחריו ונוטל מהמנוח את האקדח שהיה עליו, אותו החזיק המנוח ברישיון.

עוד יוער, כי כפי שצינו בהכרעת הדין קיימת אפשרות שהנאשם דקר את המנוח עם החץ בידיו, ולא ירה את החץ מהרובה כפי שטען, זאת בשים לב לכך שרובה החיצים נמצא כשהוא דרוך ומוכן לירי עם חץ ללא כל דם עליו, ואילו החץ עם דמו של המנוח נמצא על הרצפה בפינת האוכל.

חומרת מעשיו של הנאשם והזוועה המגולמת בהם מתעצמות בכך שהנאשם לא עצר לרגע. גם אחרי שהיה לו ברור שנטל את חייו של המנוח, אותו הותיר כאמור מדמם על הרצפה בדירה, הוא לא התעשת ולא הראה כל חרטה על מעשיו, אלא פעל בקור רוח ונעל את הדירה כדי שהמנוח ייוותר בתוך דירה נעולה ולא יצליח בשום דרך לצאת ממנה, ומיד המשיך ליעד הבא. זאת לא לפני שהחליף את בגדיו שהוכתמו בדם המנוח ולבש שוב את הבגדים שלבש בבוקר כשהתחזה לאדם דתי; ויצא מן הבית כשהוא מצויד באביזרים שונים אשר מיועדים לסייע לו להוציא לפועל את תוכניתו לפגוע בגרושתו, וכשהוא לוקח מהמנוח את האקדח כדי להשתמש אף בו בהמשך למסע הנקמה האלים.

הנאשם המשיך במסעו הרצחני וחזר ל"יעד הראשון" ממנו החל המסע - ביתה של ל' גרושתו. הפעם למרבה הצער הצליח להיכנס אל ביתה. מיד לאחר כניסתו הצמיד את האקדח למצחה, זרק מידיה את הטלפון הנייד ממנו ניסתה להזעיק עזרה, בהמשך גרר אותה לעבר הדלת, ובשלב מסוים ניסה להכניס מחסנית לאקדח, והטיח את ראשה בקיר עד שדיממה מאפה ונגרם לו שבר. כל זאת לעיני בנותיו הצועקות לו "אבא אל תהרוג אותה". הנאשם לא בחל בשום אמצעי כדי לממש את זממו, ולאחר שניסיונותיו לפגוע בל' לא צלחו, הוא שפך חומר דליק על גופה של ל', אך היא הצליחה לברוח מן הדירה, כשבדירה נותרו בנותיה והנאשם. בשלב זה ולמרות הימצאותן של בנותיו במקום, ולאחר שהן חזו במעמד המצמית והקשה במהלכו הנאשם אביהן ניסה לפגוע ולהרוג את אימן, הוא המשיך באותו פרץ של אלימות וזריעת הרס ואימה, כאשר שפך חומר דליק על רצפת הדירה והצית בה אש. הנאשם הוסיף חטא על פשע כאשר עזב את הדירה הבווערת, והותיר שם את בנותיו, אשר בסופו של דבר הצליחו לצאת בכוחות עצמן מן הדירה. נדגיש כי דחינו את טענות הנאשם כי שפך רק מעט חומר דליק ולא התכוון כלל להצית את הדירה וקבענו, כפי שעלה מהדוחות שהוגשו לנו, כי האש ניצתה וגרמה לנזקים משמעותיים.

לאחר כל אלו הנאשם נמלט מהמקום ונסע ברכב אותו שכר לירושלים, ואף העלה סרטונים ביוטיוב בהם אמר כי הוא יציג את הדברים מהצד שלו והסביר שהחליט לנקום בפושעים על הפשע שעשו בו ובבנותיו. בהמשך הגיע הנאשם לכניסה לחניון בית המשפט העליון והצית את הרכב עם נוזל הדליק בעודו יושב בתוך הרכב, והאש התלקחה ואחזה גם בנאשם.

אירוע אחד או כמה אירועים

בטרם ייקבע מתחם העונש ההולם, יש לבחון האם שלושת האישומים בהם הורשע הנאשם מהווים אירוע אחד כפי שטען הסנגור בגינו יש לקבוע מתחם עונש אחד כולל, או מספר אירועים אשר בגינם יש לקבוע מתחם נפרד לכל אחד, זאת בהתאם לסעיף 40 לחוק.

בע"פ 4910/13 אהמד בני ג'אבר נ' מדינת ישראל, (29.10.2014) (להלן: "עניין ג'אבר"), בפסקה 29 דן בית המשפט העליון בעניין זה:

"בשלב הראשון, לצורך המענה על השאלה האם תרחיש עובדתי מסוים מהווה "אירוע אחד" או "כמה אירועים", על בית המשפט להפעיל אך ורק את המבחן הצורני-עובדתי שפותח והשתרש בפסיקת בית משפט זה. כאמור לעיל, המבחן הצורני-עובדתי בוחן האם עבירות שבוצעו ברצף ובסמיכות יחסית של זמן ומקום ניתנות להפרדה או שמא מדובר במכלול אחד של פעולות שמאופיינות במחשבה פלילית אחת ובתכנון פלילי אחד...

בשלב השני, לאחר שבית המשפט קבע האם התרחיש העובדתי שלפניו מורכב מ"אירוע אחד" או מ"כמה אירועים", עובר בית המשפט לשלב המהותי של מלאכת הענישה, במסגרתו עליו

עמוד 12

לקבוע את מתחם הענישה ההולם ביחס לכל אירוע ולגזור את העונש הראוי בנסיבות הקונקרטיות של כל אירוע. בשלב זה יש חשיבות גדולה לשאלות שבמהות - מספר הקורבנות, הנזק שהסבה התנהגות העבריין, האינטרסים החברתיים שנפגעו כתוצאה מהתנהגותו. לפיכך בשלב זה ראוי לשוב ולבחון כל אירוע בהתאם למבחן המהותי-מוסרי שפותח והשתרש בפסיקת בית משפט זה, ולקבוע האם יש לפצל כל אירוע למספר מעשים, על כל הנובע מקביעה זו במישור העונשי (לרבות הוראת סעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי)."

במקרה זה לאחר שבחנו את טענות הצדדים ואת קביעותינו בהכרעת הדין, באנו לכלל מסקנה כי הגם שהאישומים קשורים במידה כזו או אחרת זה לזה, והעבירות שבוצעו במסגרתם בוצעו בזו אחר זו באותו יום, הרי שכל אחד מהתרחישים המתואר בכל אחד מהאישומים הינו תרחיש נפרד ויש לראותו כאירוע נפרד.

באישומים הראשון והשני גרם הנאשם לנזק חמור וקשה לקורבנות שונים, כאשר במסגרת האישום הראשון נגרם מותו של המנוח, ובמקרה השני הוא ניסה לרצוח את גרושתו, והצית את הבית תוך שהוא גורם לפחד וחרדה בקרב גרושתו ובנותיו. על כן ישנה הצדקה מהבחינה המהותית-מוסרית לסווג כל אישום כאירוע נפרד.

בנוסף המדובר באירועים מובחנים מבחינת מיקום וזמן, בעלי מטרות מובחנות, אשר בוצעו בזירות שונות.

ההבחנה בין האירועים מתבקשת אף מבחינה מהותית, זאת נוכח הפגיעה באינטרסים החברתיים השונים במסגרתו של כל אחד מן האישומים. שכן לא ניתן להלום תוצאה לפיה מותו של המנוח ייכרך יחד עם המעשים הקשים שביצע הנאשם כלפי המתלוננת בזירה אחרת, תוצאה שיש בה משום זילות בערך המוגן של קדושת החיים.

יתרה מכך, אבחנה בין האישומים וקביעת מתחם נפרד בגין כל אחד מהם מקיימת את התכלית הנורמטיבית העומדת מאחורי חקיקתו של סעיף 40 לחוק - "... מכאן מתבהרת גם החשיבות הנורמטיבית - משיקולי הלימה ובעקבותיה גם הרתעה - להבחין בין אירועים שונים, ולקבוע מתחם נפרד לכל אחד מהם. כך מובהר לנאשם ולאחרים שכמותו כי עבירות המהוות כמה אירועים, אינן 'נבלעות' בענישה העיקרית, הן עומדות לעצמן, שוברן בצידן, ועונשן יכול לבוא בנפרד לכל אירוע, ובמצטבר." (ע"פ 1261/15 מדינת ישראל נ' יוסף דלאל (03.09.2015)).

אשר לאישום השלישי הרי אף הוא מהווה אירוע העומד בפני עצמו, הן מבחינת המקום והזמן בהם בוצע, והן נוכח מטרתו של הנאשם והסימבוליות אשר ראה בעצם ביצוע המעשה אל מול בית המשפט העליון.

לאור האמור, יש לקבוע מתחם עונש הולם נפרד לכל אחד מהאישומים שכן כל אחד מהם מהווה אירוע העומד בפני עצמו כאמור.

מתחם העונש ההולם בגין האישום הראשון - המתת המנוח אבי אלטר

בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין, על בית המשפט לקבוע מתחם עונש הולם תוך התחשבות בערך החברתי אשר נפגע מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בו, מדיניות הענישה הנהוגה ובהתחשב בנסיבות הקשורות בביצוע העבירה (סעיף 40 לחוק העונשין).

באישום זה הורשע הנאשם כאמור בעבירה של המתה באחריות מופחתת לפי סעיף 301ב(2) לחוק העונשין, אשר העונש הקבוע בצידה הינו 20 שנות מאסר.

אשר **לערכים החברתיים** אשר נפגעו כתוצאה מביצוע העבירה, הרי שהנאשם במעשיו גרם למותו של המנוח באכזריות רבה ולאחר תכנון והכנה. על כן, במעשיו של הנאשם מגולמת פגיעה חמורה וקשה בערך החשוב ביותר של קדושת החיים. נטילת חיי אדם חף מפשע בכוונה הינה מבין העבירות החמורות בספר החוקים, אשר פוגעת פגיעה אנושה בערך של ההגנה על בטחונו של אדם ועל זכותו לביטחון אישי וההגנה על שלום הציבור, וביתר שאת כאשר הפגיעה מבוצעת לאחר תכנון מדוקדק ומתוך כוונה לפגוע ולקטול את המנוח, וכאשר המעשה נעשה תוך עורמה ובאכזריות, מתוך כוונה לחסל את המנוח, גם כדי ליטול ממנו את אקדחו. נוכח הפגיעות הרבות שנגרמו למנוח על ידי הנאשם כעולה מדו"ח נתיחת הגופה, הנאשם אף פגע בזכותו של המנוח לשלמות גופו.

בתי המשפט ציינו פעמים רבות את החומרה שבנטילת חיי אדם, ואת הענישה המחמירה אשר יש לנקוט בגין לקיחת חיי אדם:

"יִאמַר מִיֵּד כִּי לֹא נִתַּן לְהַקְלֵל רֹאשׁ בְּחֹמֶרֶת מַעֲשֵׂיוֹ שֶׁל הַמַּעֲרָעֵר, וּבִנְזֵק אֲשֶׁר נִגְרַם כְּתוּצָאָה מֵהֶם. כִּידוּעַ, בֵּית מִשְׁפָּט זֶה פֶּסֶק וְחֹזֵר וּפֶסֶק כִּי קְדוּשַׁת חַיֵּי אָדָם הִיא עֵרֶךְ עֲלִיוֹן, וְאֵל לֹנוּ לְהַקְהוֹת דְּבָרִים אֱלֹהִים... הַהֲכָרָה בְּעֵרֶךְ הָאָדָם וּבְקְדוּשַׁת חַיֵּיוֹ, מַחִיִּיבֵת אוֹתָנוּ לְשִׁמּוֹר עַל הַזְכוּת לְחַיִּים וּלְבִיטְחוֹן אִישִׁי, וְעַל הָאִינְטֵרֵס הַרְחָב שֶׁל הַגְּנָה עַל שְׁלוֹם הַצִּיבּוֹר. כָּל אֱלֹהִים מַחִיִּיבִים, כִּי הַעוֹנֵשׁ שֶׁנִּגְזַר בְּעִבְרֵירוֹת הַכְּרוּכוֹת בְּלִקְיַחַת חַיֵּי אָדָם יִשְׁקֹף סְלִידָה וְהוֹקְעָה שֶׁל הַמַּעֲשִׂים וְהַעוֹשִׂים, תּוֹךְ שְׁלִיחַת מִסֵּר מֵרַתִּיעַ לִיחִיד וְלָרַבִּים." [ע"פ 1948/20 אִיבְרָהִים סְלִימָאן נ' מְדִינַת יִשְׂרָאֵל (02.02.2023)].

בהקשר זה נפנה אף לדבריו של כב' השופט קדמי בע"פ 4419/95 שחר חדד נ' מדינת ישראל, נ(2) 752 (1996):

"השמירה על קדושת החיים - לרבות קביעתה של קדושה זו בהכרת הכול - היא העומדת בראש תכליות הענישה במקום שמדובר בנטילת חיי אדם, ועל בית המשפט לשוות זאת לנגד עיניו בגזרו את הדין בעבירות רצח והריגה. לא בכדי הוצב הדיבור "לא תרצח" בראש הדיברות המבטאים את הכללים הבסיסיים של חיים בחברה מתוקנת, שאין לך מעשה נורא הימנו. ולא למיותר יהיה להזכיר כי עד לשנת 1954, העונש שקבע הדין לרוצח היה עונש מוות, והמרתו במאסר עולם חובה לא באה לבטא פיחות בחומרת המעשה, אלא תפיסת עולם הנגזרת אף היא מקדושת החיים ומן האיסור הבסיסי של נטילתם בידי אדם."

מבחינת נסיבות ביצוע העבירה המנויות בסעיף 40ט לחוק העונשין, הרי מרבית הנסיבות לחומרא המנויות בסעיף זה מתקיימות בענייננו בעוצמה רבה.

מבחינת חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירות (סעיף 40ט(א)2 לחוק העונשין) הרי שהנאשם הוא מבצע העבירה היחיד והוא עומד לבדו מאחורי התוכנית שרקם.

אשר לתכנון שקדם לביצוע העבירה (סעיף 40ט(א)1 לחוק העונשין), כפי שקבענו בהכרעת הדין הנאשם תכנן את מעשיו ונקמתו במשך זמן רב. הדבר עולה מן העובדה שהנאשם הזמין את המנוח אל דירתו, בה ארגן כלי משחית רבים לתקיפת המנוח: חיצים, רובה חיצים, אלה טלסקופית חומצה, אזיקונים, ומכלים ובהם דלק (ראו עמ' 38 להכרעת הדין, ת/15).

התכנון של הנאשם עולה אף מן הרישומים שערך לעצמו שבהם ציין בכתב ידו **"אבי אלטר - לחטוף לו** (את האקדח) **ולחסל אותו. האפשרות קיימת אבל לא כדאית"** (ראו עמ' 35 להכרעת הדין). ואכן כפי שציין הנאשם ברישומיו, תוכנית זו הוצאה על ידו לפועל, שעה ש"חיסל" את המנוח ולקח את אקדחו.

נסיבה נוספת בעלת משקל רב העומדת לחומרה מנויה בסעיף 40ט(א)(10) ולפיה יש להתחשב ב"אכזריות, האלימות וההתעללות של הנאשם בנפגע העבירה או ניצולו". בענייננו, כפי שעולה גם מדו"ח הניתוח של גופת המנוח (ת/14), הנאשם פגע במנוח את הפגיעה הקטלנית באמצעות חץ בבטנו אך לא הסתפק בכך והמשיך להכות את המנוח בראשו באלה, דקר אותו בעכוזו ואף שפך עליו חומצה. כאמור, מדובר היה בתקיפה ממושכת וקשה, אשר החלה בפינת האוכל ונמשכה לחדר אחר, וחלק מהתקיפה בוצעה כאשר המנוח שכב על הרצפה, ובסיום התקיפה, הנאשם הותיר את המנוח מתבוסס בדמו בביתו, ונעל את הדלת אחריו. מכל האמור ניתן ללמוד על האכזריות הרבה אותה נקט הנאשם כלפי המנוח.

בענייננו, והגם שמצאנו בסופו של יום שיש להרשיע את הנאשם בעבירה של המתה באחריות מופחתת, עדיין יש משקל בעת קביעת המתחם לעובדה שהנסיבות שבהן בוצע המעשה הינן נסיבות חמורות, בדומה לנסיבות המחמירות הקבועות בעבירת הרצח לאחר הרפורמה בדיני ההמתה, זאת בשל התכנון והאכזריות שבמעשיו של הנאשם. נראה כי יפים לעניין זה הדברים שנאמרו במאמרם של כב' השופט בדימוס אורי שהם ולי-אור שחרור "ענישה מופחתת או אחריות מופחתת בעבירת הרצח": "על פי דברי ההסבר לחוק, עונש זה מבטא, מצד אחד, את הגמול הראוי בגין נטילת חיי אדם בכוונה או באדישות, אגב הוקעת המעשה והרתעה ראויה, לרבות במקרים של המתה בשל קנטור או בשל הפרעה נפשית חמורה; מצד אחר, הוא מבטא הקלה לעומת העונש של מאסר עולם כעונש מרבי, עקב הנסיבות המיוחדות המפורטות בסעיף זה. עוד נקבע כי העונש המרבי בצד עבירת ההמתה במצב של אחריות מופחתת לא ישתנה, גם אם מתקיימות נסיבות אשר הופכות את המעשה לרצח בנסיבות מחמירות. במילים אחרות גם אם מעשה ההמתה על רקע של הפרעה נפשית חמורה היה אכזרי במיוחד, עדיין יורשע העושה ב"המתה בנסיבות של אחריות מופחתת", הגם שיינתן, כך יש להניח, ביטוי לנסיבות המחמירות במסגרת העונש המרבי של אותה עבירה" [ספר מנחם פינקלשטיין - משפט, ביטחון וספר (נבו, 2020) עמ' 476].

נסיבה נוספת לחומרה נוגעת לניצול לרעה של הנאשם את יחסיו עם המנוח, לאחר שהמנוח הכיר את הנאשם לאורך שנים, ואף ניסה לסייע לו בענייניו מול ל' ולהעביר לה את רצונו של הנאשם לראות את בנותיו, והוא לא העלה בדעתו כי מחכה לו מלכודת מוות בהגיעו לביתו לפי הזמנת הנאשם.

אשר לנזק אשר נגרם כתוצאה מביצוע העבירה (סעיף 40ט(א)(3) לחוק העונשין), הרי שמדובר בנזק הקשה מכל, מותו של אדם, איש משפחה שהיה דמות משמעותית לכל בני משפחתו.

מתסקיר נפגעי העבירה ביחס למשפחתו של המנוח עולה תמונה קשה וכואבת של אובדן גדול הקשה להכלה עם הירצחו של המנוח, אשר היה בן זוג, אבא וסבא כה משמעותי ואהוב; כאשר כל התא המשפחתי עבר טלטלה קשה.

הנזק במקרה זה קשה במיוחד כאשר האובדן של המנוח הגיע באופן כה מפתיע ומכאן ההלם שעודו מכה בהם ולא מרפה. בתסקיר מפורטת הפגיעה בבני משפחתו של המנוח אשר ניכרת במישורים רבים בחייהם, הן במישור האישי, כאשר כל אחד מבני המשפחה ספג וחווה באופן אחר את הפגיעה הקשה ואת חסרונו הפתאומי של המנוח, והן במישור המשפחתי הכללי יותר. מעבר לאובדן אב המשפחה בפתאומיות, הרי הידיעה כי מי שנטל את חייו של אהובם, היה מכר של המשפחה לאורך שנים, מעצימה במובנים מסוימים את הפגיעה. מעבר לכך, אף הימשכותו של ההליך בעיקר בשל התנהלותו של הנאשם כפי שציינו בהרחבה בהכרעת הדין (ראו עמ' 8-12 ועמ' 32-34), העובדה שמשפחת המנוח מודעת לאופן בו הומת המנוח על ידי הנאשם באכזריות רבה, הסבו למשפחה כאב רב. אלו מתווספים לקושי הברור והמובן של משפחת המנוח לשמוע לאורך כל ההליך המשפטי הארוך אותו ליוו בדבקות את טענות הנאשם באשר למניעיו, האשמות שונות של הסנגורים השונים, בקשות לחילופי סנגורים אשר כל פעם מחדש משמעותן הייתה ביטול

דיונים ועיכוב נוסף של ההליך המשפטי כדי לאפשר לסנגורים השונים להיכנס כל פעם מחדש לתיק. והכל כשהם מעוניינים באופן טבעי בהתקדמות ההליך המשפטי ובבירור הדברים ומיצוי ההליך והדין עם הנאשם, אשר מואשם ברצח המנוח אהובם.

נסכם אפוא, כי הנזק שנגרם ממעשיו של הנאשם הינו קשה ורחב היקף, שכן הוא כולל פגיעה קשה בתחומים רבים בחיי כל בני המשפחה, ואובדן בלתי נתפס שקשה מאוד לקבל או להכיל של אב המשפחה.

באשר לטענת ההגנה, כי יש להתחשב בגזירת העונש במצבו הנפשי של הנאשם, ובכך שהוא הורשע בעבירה של המתה באחריות מופחתת, תחת העבירה של רצח בנסיבות מחמירות שיוחסה לו בכתב האישום, אף בעת קביעת המתחם הרי אכן בין הנסיבות שצוינו בסעיף 40ט שעל בית המשפט להביא בחשבון מניויות שאלת מידת יכולתו של הנאשם להימנע מהמעשה ומידת השליטה על מעשיו ובחינת הקרבה לסייג לאחריות הפלילית, במקרים המתאימים.

מהחומר שהובא בפנינו נראה כי לא הייתה כל פגיעה ביכולתו של הנאשם להבין את מעשיו או את הפסול שבהם; כך שנותר לבחון את השאלה של השפעת הקרבה לסייג של אחריות פלילית, והפגיעה ביכולתו להימנע מהמעשה או מידת שליטתו על מעשיו כתוצאה ממחלתו.

בע"פ 5374/20 **מדינת ישראל נ' פלוני** (12.04.2022) נדונה השאלה האם מקום בו נאשם הורשע בעבירה של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת לאור מצבו הנפשי, יש מקום להתחשב בעניין הנפשי פעם נוספת בשלב גזירת הדין. בית המשפט העליון קבע כי:

"אין כל מניעה עקרונית כי מצבו הנפשי של הנאשם "יישקל פעמיים" - הן בשלב הכרעת הדין, בהרשעה בעבירת ההמתה בנסיבות של אחריות מופחתת לפי סעיף 301ב(2) לחוק, הן בשלב גזירת העונש. יש להבהיר כי בניגוד לטענת המדינה, אין מדובר בהכרח בשקילה של אותו הנתון בדיוק פעמיים, באופן היוצר לכאורה כפילות. זאת משום שבשלב הכרעת הדין נקבע עצם הימצאותו של הנאשם באזור הביניים שבין אחריות פלילית מלאה והרשעה בעבירת הרצח, לבין קבלת פטור מאחריות פלילית; כלשון הסעיף, מוכרע כי יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו או להימנע מעשיית המעשה, הוגבלה "במידה ניכרת, אך לא עד כדי חוסר יכולת של ממש". ואולם, בשלב גזירת הדין, ניתן לשקול את מיקומו של הנאשם באזור הביניים האמור, כלומר, את עוצמת הגבלת יכולתו להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו או להימנע מעשיית המעשה, או את מידת קרבתו לרף של פטור מאחריות פלילית. זאת, על-בסיס ההנחה כי סעיף 301ב(2) לחוק חל על קבוצת מקרים, שניתן למקמם על ציר שבין נשיאה באחריות פלילית מלאה והרשעה בעבירת הרצח, לבין קבלת פטור מאחריות פלילית, כאשר חלקם מצויים קרוב לקצהו הראשון של ציר זה, וחלקם מצויים קרוב לקצהו השני... למיקומו של הנאשם על גבי מנעד זה בוודאי יש נפקות לשאלת העונש ההולם את מעשהו. ... ככל שמצבו הנפשי הפחית במידה רבה יותר את יכולתו של המערער להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו [סעיף 300א(1) לחוק] או להימנע מעשיית המעשה [סעיף 300א(2) לחוק], כך תתקיים הצדקה להקלה משמעותית יותר בעונשו."

בית המשפט העליון קבע אפוא, כי אין מניעה להתחשב בעניין הנפשי גם בשלב גזירת העונש, אך הדבר אינו מחויב ולבית המשפט שיקול דעת בעניין זה, והדבר ייקבע בהתאם למיקומו של הנאשם על המנעד שבין נשיאה באחריות פלילית מלאה לעבירת רצח, לבין קבלת הפטור.

בעניינו של הנאשם קבענו בהכרעת הדין כי הגם שהנאשם סובל מהפרעה דלזיונלית בשלה היו לו מחשבות שווא, הרי בוחן המציאות של הנאשם לא נפגע באופן רחב מחוץ "לתחומי הדלזיה"; ומכאן מדובר במצב פסיכופטי ממוקד הקשור

לאותן מחשבות וכי: "... קיים קושי לא מבוטל לדבר על אחריות מופחתת, כשהנאשם תכנן את מעשיו זמן רב, ועשה פעולות הכנה כה רבות, מחושבות ומכוונות מטרות. .. אנו סבורים...כי הנאשם תכנן את המעשים וביצע אותם כשהוא מבין את הפסול במעשיו ויכול היה להימנע מהם...נוכח האמור, והגם שאנו סבורים שמעשיו של הנאשם ברצח המנוח נמצאים ממש בצמוד לפליליות מלאה של המעשה, וכי על הסקאלה שבין אחריות פלילית מלאה ופטור מאחריות פלילית, הנאשם נושק לאחריות פלילית מלאה...". (ראו עמ' 88-89 להכרעת הדין).

נוכח הקביעות הברורות בהכרעת הדין, לפיהן בענייננו מעשיו של הנאשם נמצאים ממש בצמוד לפליליות מלאה של המעשה; נוכח התכנון הרב של המעשים והעובדה שבוחן המציאות של הנאשם לא נפגע בכללותו; ומאחר שהנאשם לא סבר כי המנוח היה חלק מאותו מארג עברייני שהוא האמין בקיומו, אלא עשה את המעשה מתוך רצון לנקום ואף בשל רצונו להשיג את אקדחו של המנוח כדי לממש את תוכניותיו לפגיעה באחרים; וכשהוא מודע היטב למעשיו ולפליליותם, מצאנו כי כבר ניתן משקל מירבי למצבו הנפשי בעצם הרשעתו בעבירה של המתה באחריות מופחתת תחת עבירה של רצח בנסיבות מחמירות, כאשר הספק בעניין זה פעל לטובת הנאשם.

על כן אנו סבורים, כי בשלב גזירת הדין יש ליתן לעניין זה משקל מועט מאוד, אם בכלל, זאת כאמור נוכח מיקומו של הנאשם על אותו מנעד - מיקום הקרוב ואפילו נושק לאחריות פלילית מלאה.

אשר למדיניות הענישה הנהוגה - הרי המדובר במעשה המתה בנסיבות קשות וייחודיות - מחד נוכח האכזריות בה ביצע הנאשם את מעשה ההמתה כלפי המנוח חברו על לא עוול בכפו; העובדה שהמעשה נעשה באופן כה מחושב ומתוכנן, בקור רוח וכשהנאשם מראש מדבר על אפשרות של חיסול המנוח חברו כדי לקחת את אקדחו לשם המשך פגיעה באחרים. ומאידך נוכח מצבו הנפשי המורכב של הנאשם, והקביעות בהכרעת הדין ביחס לאותו סט של מחשבות שבו אחז הנאשם במסגרת אותה הפרעה דלזיונלית.

זאת ועוד, העבירה בה הורשע הנאשם בסופו של דבר של המתה באחריות מופחתת - הינה חלק מהרפורמה בעבירות ההמתה והתיקון לעבירות ההמתה אשר נחקק לאחרונה, ועל כן טרם התגבשה פסיקה רבה בנוגע לסעיף העבירה של המתה באחריות מופחתת, ולא מצאנו מקרה אשר ממנו ניתן ללמוד על מדיניות הענישה בעבירה זו ובנסיבות דומות לאלו שבפנינו. יוער כי אף המאשימה לא הפנתה לפסיקה ביחס לעבירה זו, כאשר צוין כי נוכח נסיבותיו הייחודיות של אישום זה קשה לאתר מקרים מתאימים.

ההגנה הפנתה מצדה לפסיקה להלן:

בע"פ 5374/20 **מדינת ישראל נ' פלוני** (12.4.2022) המשיב הלוקה בסכיזופרניה הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירה של המתה באחריות מופחתת והושתו עליו 10 שנות מאסר בפועל. המשיב המית בדקירות אדם אשר היה מוכר לו אישית לאחר שחברתו סיפרה לו כי הוא פגע בה מינית. הוא ארב למנוח בסמוך לכניסה לבניין ודקר אותו 6 פעמים. בית המשפט לא הכריע בשאלה אם המשיב היה במצב פסיכוטי. בית המשפט העליון החמיר את עונשו ל-12 שנות מאסר בפועל, לאחר שקבע כי המשיב קרוב יותר לקצה של פטור מאחריות פלילית מאשר לקצה של נשיאה באחריות, דבר אשר לו משקל לקולא, ומאידך מדובר במעשה חמור; ואף הגדיל את הפיצוי למשפחת המנוח לסך של 150,000 ₪. מקרה זה שונה מענייננו בעניין מהותי ביותר, שכן שם המשיב היה קרוב יותר לקצה של פטור מאחריות פלילית, ואילו כאן הנאשם מצוין בקצה השני של המנעד - קרוב לאחריות הפלילית המלאה; כאשר שם דובר במי שלוקה במחלת

הסכיזופרניה הפוגעת בבוחן המציאות ולא כך המצב כאן; ושם אף הודה המשיב בעבירה, לאחר שנשמעו חלק מהראיות, ולא כבענייננו. ומכאן אין ללמוד מהעונש שהושת שם על מדיניות הענישה במקרה כמו זה שבפנינו בשל הנסיבות השונות.

הסניגור הפנה גם לע"פ 6122/21 **ולדימיר ליסצין נ' מדינת ישראל** 2.5.2022 אשר אינו רלוונטי לענייננו שכן המדובר בהרשעה בהמתה באחריות מופחתת לאחר שהמערער המית את המנוח במצב של שכרות. עוד הפנה לתפ"ח 20966-01-21 **מדינת ישראל נ' עמרי דהן** (14.4.2022) וכן לתפ"ח 55855-08-20 **מדינת ישראל נ' נאור ביטון** (30.1.2023), שאף הם אינם רלוונטיים, שכן המדובר בהמתה באחריות מופחתת בתכוף להתגרות, ובענייננו לא הייתה כל התגרות מצד המנוח.

נוכח האמור, לאחר ששקלנו את נסיבות המקרה שבפנינו, בהתחשב בערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה מביצוע המעשים, במידת הפגיעה ועוצמתה הרבה, בנסיבות הקשות של ביצוע העבירה, במידת אשמו של הנאשם, ובמדיניות הענישה הנהוגה, מצאנו כי מתחם הענישה ההולם עומד על מנעד שבין 18-20 שנות מאסר בפועל.

מתחם העונש ההולם בגין האישום השני - ל' ובנותיה

באישום זה הורשע הנאשם בעבירה של ניסיון רצח של גרושתו ל', בעבירה נוספת של תקיפה הגורמת חבלה ממשית בנסיבות מחמירות שאף היא נוגעת לאלימות שהפעיל כלפי ל', וכן בעבירת הצתה ועבירת נשק (החזקה, נשיאה והובלה).

אשר **לערכים החברתיים** שנפגעו מביצוע העבירות, הנאשם במעשיו פגע בערך הבסיסי של קדושת החיים ובזכותה של המתלוננת לאוטונומיה ולשלמות גופה. הנאשם ניסה לרצוח את ל' אשר הייתה בעבר בת זוגתו ואף תקף אותה באלימות כשהוא מטיח את ראשה בקיר וגורר אותה לכיוון הדלת. בתי המשפט עמדו רבות על החומרה הרבה המיוחסת למעשי אלימות כלפי נשים, בייחוד כאשר אותם מעשי אלימות נעשים בתוך התא המשפחתי. עבירת ניסיון הרצח הינה עבירה חמורה ביותר אשר תוצאותיה יכולו והיו קשות ביותר ויש בה פוטנציאל לנזק ופגיעה קשה ביותר בערך של קדושת החיים.

בית המשפט העליון עמד על חומרתן של עבירות רצח ועבירות ניסיון רצח המבוצעות כפי נשים על ידי בני זוגם או בני זוגם לשעבר:

"לא יהיה נכון שלא להתייחס להקשר הכללי שבו נטוע מעשהו של המערער כלפי המנוחה. הכוונה לתופעה החברתית המדאיגה של רצח נשים בידי בני זוגן. הסתכלות על פסקי הדין המאזכרים בפסק דין זה, שכמעט כולם נסובים על מקרי רצח (או ניסיונות רצח) של נשים בידי בני זוגן - רובם ככולם בבתיאן, מקום שאמור להיות מקום מבטחן - ממחישה כשלעצמה את היקפה וחומרתה של תופעה זו. תופעה נפסדת זו, החוצה מגזרים וקבוצות חברתיות, גבתה את חייהן של 48 קורבנות בתקופה שבין שנת 2016 לשנת 2020, מתוכן 13 נשים בשנת 2020 (ראו: ג'רי אלמו קפיטל ריכוז נתונים על אלימות במשפחה בדגש על אלימות כלפי נשים 7-8 (הכנסת, מרכז המחקר והמידע, 2021)). מקרים אלו של רצח נשים בידי בני זוגן הם מקרי הקצה של תופעה רחבה יותר של אלימות נגד נשים, שהחמירה עוד מאז פרוץ מגפת הקורונה - החמרה שבאה לידי ביטוי בעלייה של מאות אחוזים במספר הפניות למוקד המידע והסיוע של משרד הרווחה, ושל עשרות אחוזים במספר הפניות למרכזי טיפול ולמשטרה (שם, בעמ' 19-16). כפי שכתב לא מכבר חברי השופט ע' גרוסקופף: "השנים חולפות, נדמה לנו שאנו צועדים קדימה לעבר עולם מתקדם ושוויוני יותר, ואולם, לדאבון הלב, בתחום האלימות נגד נשים מצד בני זוגן וקרוביהן עולם כעוולתו נוהג" (ע"פ 3011/17 פרץ נ' מדינת ישראל, פס' 14 (31.1.2019))."

הנה לנו אירוניה אכזרית. לצד התקדמות מסוימת בתחומים שונים לקראת שוויון מגדרי, יש כישלון מהדהד ומטריד בתחומים אחרים. המסקנה היא כי אין להניח הנחות נוחות ויש להיאבק נגד תופעות קשות בהקשר המגדרי בכל תחומי החיים גם, ובעיקר, אם הן מפתיעות בעוצמתן ובהיקפן. המציאות היומיומית של אלימות נגד נשים ורצח נשים אינה גזירת גורל; ואין להשלים עימה. ...רצח אישה על-ידי בן זוגה בנוכחות אחד מילדיה שם קץ לחייה של האישה עם ממד נוסף של פגיעה - ידיעתה על היות ילדה עד להירצחה - ומותיר צלקת עמוקה בנפש הקטן שעלולה ללוות אותו שנים רבות מאוד".

[ע"פ פ 3168/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 13 לחוות דעתו של המשנה לנשיאה כב' השופט נ' הנדל (26.1.2022)].

וראו גם ע"פ 413/10 פלוני נ' מדינת ישראל (23.3.11) בו ציין בית המשפט העליון כי:

"... תופעת האלימות בתוך המשפחה היא תופעה חמורה, ובמיוחד כאשר מדובר בגברים המכים את בנות זוגן, החשופות לאלימות נפשית בביתן הן, דווקא מצד אלו הקרובים להם ביותר" ... על כן, יש צורך במדיניות של ענישה מרתיעה בעבירות מסוג זה, ובוודאי במקרים כגון אלה בהם מדובר לא בתקיפה סתם אלא בתקיפה העולה עד כדי ניסיון לרצח".

במעשיו פגע הנאשם אף בזכותן של ל' ובנותיהם לביטחון, בכך שהעבירה בוצעה בביתן שאמור להיות המקום הבטוח והמוגן עבורן, ותחת זאת הפך לפתע לזירה אלימה ומסויטת. החדירה למתחם הבטוח של ל' והבנות מומחשת בכך שבפעם הראשונה בה הנאשם ניסה להיכנס לביתן, ל' הורתה לבנותיה לא לפתוח את הדלת, ובכך שהוא נזקק לתחבולות על מנת להיכנס לבית, והגיע למקום מחופש לאדם דתי. הפגיעה מתעצמת בכך שעבירות האלימות וניסיון הרצח נעשו אל מול עיני בנותיהם הקטנות, כאשר בכך יש פגיעה נוספת בתחושת הביטחון הן של ל' והן של הבנות ובתא המשפחה.

אשר לעבירת ההצתה הרי מדובר בעבירה שבוצעה אף היא בניסיונות חמורות, תוך פגיעה ממשית בערכים המוגנים של קדושת החיים, בטחון אישי, והגנה על שלום הגוף והנפש וכן בזכות הקניין נוכח הפגיעה ברכוש. עבירה שבצידה עונש מאסר של 15 שנים, דבר המעיד על חומרתה.

"רבות נכתב על חומרתה של עבירת ההצתה, עליה נאמר כי "ראשיתה גפרור, ואחריתה עלולה להיות שערי מוות" (ע"פ 3210/06 עמארה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (18.3.2007)). הסיכון הגלום בעבירת ההצתה הינו מובן לכל, וכפי שנקבע בע"פ 2599/07 קריין נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (30.4.2007): "טבעה של הצתה שראשיתה ידוע, אולם כיצד תתפשט ומה יהיה היקף הנזק הכרוך בה, הוא עניין שלמציית, בדרך כלל, אין שליטה עליו. מכאן חומרתה היתרה של עבירה זו, ועל כן חייב העונש הנגזר בצידה לתת מענה לשיקולי גמול, מחד, והרתעת הרבים, מאידך". [ע"פ 6099/15 נסים אלביליה נ' מדינת ישראל (02.03.2016)].

אף ביחס לעבירות הנשק, המדובר בניסיונות שיש בהן פגיעה נוספת בערכים חברתיים רבים, שכן מדובר במקרה בו הנשק נלקח מהמנוח אשר הנאשם קטל וגדע את עץ חייו בעודו באיבו, ולא רק שהחזיק ונשא את הנשק אלא אף עשה בו שימוש מאיים במעשה נוסף של ניסיון לרצוח את גרושתו. במעשים אלו פגע הנאשם בעוצמה גבוהה בערכים החברתיים של שמירה על חיי אדם ותחושת הביטחון האישית, כאשר המתלוננת תיארה את הפחד והמורא שהיא חשה ואת הסכנה הרבה לחייה, וכן פגע בחשיבותם של סדרי חיים תקינים:

"עבירות נשק לסוגיהן היו זה מכבר למכת מדינה. האיסורים על עבירות כאמור באים להגן על ערכים חברתיים שכוללים שמירה על חיי אדם ועל שלמות גופו, וכן שמירה על סדרי חיים

תקינים ושלווים שאינם מופרעים על ידי איש האוחז באקדח, ברובה, או בתת-מקלע. ע"פ
147/21 מדינת ישראל נ' ירין ביטון (14.02.2021)

אשר לנסיבות ביצוע העבירות, אף באישום זה הנאשם הוא המבצע היחיד של העבירות.

אשר לתכנון שקדם לעבירות (סעיף 40ט(א)(1) לחוק העונשין) - מראיות שהובאו בפנינו עלה כפי שקבענו בהכרעת הדין, כי לעבירות קדם תכנון: הנאשם הגיע אל ביתה של ל' כשהוא מחופש וכשהוא נושא את נשקו של המנוח אותו המית לשם כך, וכשברשותו מחסנית ובקבוק עם חומר דליק. זאת לאחר שהגיע אל ביתה של ל' מוקדם יותר באותו היום, אך לא הצליח להיכנס אליו. אף מרישומיו של הנאשם אשר נמצאו בכיסו ניתן ללמוד על כוונתו ותכנונו לפגוע בל', כשכל האמצעים כשרים בעיניו, וכך הוא מתאר את אופן הפגיעה בל':

"פגישה עם ל' - .. צעקה אחת ואת מתה. אני נמצא פה כדי להחזיר את החיים לי ולבנות לשנינו יש אינטרס להישאר בחיים.

אני לא יכול להרשות לעצמי שתתלונני שאיימתי עלייך באקדח וכדי להיות בטוח שלא תתלונני את צריכה לספר לי את כל האמת על הפשעים שלך.

זה תעודת הביטוח שלך ושלי. אם תתחכמי ותשקרי אז אשפוך עלייך חומצה. אל תנסי אותי.

מה שתאמרי לי ישאר רק ביננו וככה אוכל לדעת שלא תתעללי בי יותר ואני אוכל לראות את הבנות בלי הפרעה.

אני יודע שהדימוי העצמי מאוד חשוב לך אבל את צריכה לחשוב. לבחור בין חומצה על כל הפנים והראש לבין הדימוי. אני מבטיח שזה נשאר רק ביננו כי אחרת המשטרה תעצור אותי" (מתוך רישומיו של הנאשם שנמצאו בכיסו, ת/7 סומן במקור א.ס. 700, עמ' 47 להכרעת הדין).

נסיבה נוספת לחומרה הינה האכזריות והאלימות שנהג הנאשם כאשר הוא מנסה בדרכים שונות לגרום למותה של ל' ולפגוע בה (סעיף 40ט(א)(10) לחוק העונשין). הנאשם הגיע לביתה של ל' ותחילה הצמיד אקדח לראשה, ולאחר שכשל בניסונו להכניס את המחסנית, חנק אותה והטיח את ראשה בקיר ולבסוף אף שפך על גופה חומר דליק, אך זממו לא הושלם, שכן היא הצליחה לברוח מהזירה. התכנון המדוקדק, ההצטיידות בכלי משחית, והנסיון לרצוח את המתלוננת במספר דרכים, לרבות באמצעים אכזריים במיוחד, כמו שפיכת חומר דליק על גופה, עומדים ברף גבוה מאד של חומרה.

לאחר כל אלו, הנאשם לא חדל ממעשיו, וגם לאחר שהמתלוננת ברחה מהבית, וכאשר הוא נותר לבדו עם הבנות, בנותיו שלו, הוא הוסיף ושפך חומר דליק ברחבי הבית והצית את ביתה של ל', וברח מהמקום כשהוא מותיר מאחוריו את בנותיו בתוך הבית.

נסיבה נוספת לחומרה יש לכך שהנאשם ביצע את המעשים המחרדים כלפי גרושתו לנגד עיניהן של בנותיו, אשר הביעו את חרדתן מהמתרחש והתחננו לאביהן לבל יהרוג את אימן, אך הוא המשיך בשלו, תוך סיכון של בנותיו בהצתת הבית. אך לאחרונה התייחס בית המשפט העליון לחומרה שבביצוע עבירות אלימות לנגד עיניהם של קטינים אשר יכול ויהיה בהם משום עבירה של התעללות בקטין (ראו ע"פ 1779/22 אביעד משה נ' מדינת ישראל (18.06.2023))

אשר לנזק שנגרם מביצוע העבירות הרי שמן הראיות עולה כי לל" נגרמו חבלות גופניות (ראו ת/1). העובדה שלא הוגש תסקיר בעניין של ל' ובנותיה אין בה כדי ללמד שלא נגרם נזק ממעשיו של הנאשם, וברי כי נגרם להן נזק נפשי ממשי. לגבי ל', ניתן רק לשער את הפחד והאימה שאחזו בה, עת הנאשם נכנס בעורמה לביתה, הצמיד אקדח לראשה וניסה לטעון אותו, ולאחר מכן שפך על גופה חומר דליק. ולגבי הבנות, נזכר כי בעבר הנאשם חטף את בנותיו אל מחוץ למדינת ישראל, וכעת הצית את ביתן וניסה לרצוח את אימן לנגד עיניהן. המדובר בנזק שהשלכותיו מטבע הדברים יבואו לידי ביטוי גם בעתיד ואותו יום טראומטי ילווה אותן למשך כל חייהן.

יש ליתן את הדעת גם לנזק אשר נגרם לרכוש, לדירתה של ל' ולדירות הסמוכות כפי שצינו בהכרעת הדין בעניין זה: "לא מצאנו ממש בגרסתו של הנאשם בהקשר זה, כי נוצרה אש קטנה שכובתה מיד, או כי הנזקים נגרמו בשל התעכבותם של כוחות הכיבוי. כאמור בחוות הדעת. מוקד האש בין הספות אינו מתיישב עם גרסת הנאשם לגבי האש הקטנה שכובתה מיד; כתוצאה מהשריפה נגרמו נזקים רבים לדירתה של ל' ואף נגרם נזק לדירות אחרות בבניין; ואף בנותיו של הנאשם תיארו כיצד הנאשם הצית את האש וברח מהדירה כשהוא מותיר אותן מאחור". (ראו עמ' 94 וכן סקירת חוות דעת דליקה בעמ' 47-48 להכרעת הדין).

מעבר לכך יש לשקול את פוטנציאל הנזק - ובמקרה זה ברור שהייתה אפשרות שייגרם אף נזק חמור יותר לרכוש ולגוף, הן בעבירה של נסיון הרצח, שהנזק הפוטנציאלי הטמון בה הוא החמור ביותר; והן בעבירת ההצתה הטומנת בחובה פוטנציאל נזק ממשי לגוף ולרכוש, זאת לאור טיבה של האש, המסוגלת להתפשט בקלות ובמהירות, הרבה מעבר למוקד ההצתה.

אשר לטענה כי בקביעת המתחם יש ליתן משקל לקולא להפרעה הדלזיונלית ממנה סבל הנאשם, אשר בשלה נפגעה יכולתו של הנאשם להימנע מן המעשה ומידת השליטה שלו על מעשיו (סעיף 40ט(א)(7) לחוק העונשין), הרי שכפי שצוין ביחס לאישום הראשון, אף במסגרת אישום זה יש ליתן משקל מועט לטענה זו. שכן אף שמחשבות השווא של הנאשם נגעו להאשמות שונות כלפי ל' ביחס לעיסוקה, ביחס להתנהלותה ולקשר שלה עם אנשים שונים, וביחס לפגיעה לכאורה בבנותיו על ידי אחרים כאשר ל' לטענתו מודעת אליה, וכן העובדה שגרשתו ל' לא מאפשרת לו לראות את בנותיו, הרי כפי שצינו בהכרעת הדין, בשלב בו הנאשם ביצע את המעשים הוא לא סבר כי בנותיו עדיין עוברות את אותן פגיעות שמחשבות השווא נגעו אליהן. מכאן שמעשיו של הנאשם נעשו מתוך רצון לנקום במתלוננת שלא הסכימה לבקשותיו לראות את בנותיו ללא גורם מפקח, ולהוציא את האמת (לגישתו) לאור ביחס להתנהגותה של ל', לעיסוקה ומעשיה, לקשרים שונים שלה וכיוצא באלו. עוד ציינו בעניין זה בהכרעת הדין: "מסקנת חברי הפאנל ביחס לשאלה זו הייתה כי: "הנבדק היה מסוגל להימנע מביצוע המעשים, הוא לא הרגיש שנסקפת סכנה לבנותיו בעת ביצוע מעשיו, לא התכוון להציל אותן, אלא רצה לממש את משאלת ליבו - להוציא לאור את ה'אמת' בה האמין וממשיך להאמין, ולהעניש אנשים שלשיטתו אשמים..."

לגבי הפגיעה בגרושתו ל' צוין, כי לא הייתה לו כוונה להציל את הבנות ולמנוע פגיעה בהן אלא להעניש את העדה ל', שכן גם לדבריו היא לא היוותה סכנה עבורן באותו מועד, ועל כן הנאשם: "לא ביצע את מעשיו על מנת למנוע פגיעות נוספות, אלא על מנת להוציא את האמת לאור" (עמ' 81 להכרעת הדין).

אשר למדיניות הענישה הנהוגה המאשימה הפנתה לפסיקה להלן:

ע"פ 6221/11 ויאצסלב איונוב נ' מ"י (7.3.2013) המערער הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירות אלימות כלפי אשתו - תקיפה בנסיבות מחמירות, היזק בזדון, איומים וניסיון לרצח לאחר שהמתלוננת החליטה לסיים את הקשר עימו.

מתוארים 4 מקרי אלימות ששיאם בניסיון לרצח. באירוע הרביעי המערער איים על חייה של המתלוננת נטל את מכשיר הטלפון שלה באיומי סכין, משך בשיערה לחדר השינה וכפה עליה להתפשט. בעודה עירומה צילם אותה והחל להכותה במוט של שואב אבק, גרר אותה לחדר המקלחת שם היכה אתה בפטיש בראשה עד שהגיעו שוטרים לדירה. למתלוננת נגרמו חתכים ושברים מרובים בגולגולת ובגוף. המערער נידון ל-18.5 שנות מאסר בפועל וכן פיצוי בסך של 250,000 למתלוננת, ובית המשפט העליון דחה את הערעור. באותו עניין אכן היו פגיעות בגוף חמורות בהרבה מעניינו. מנגד נסיבות ביצוע עבירות ניסיון הרצח במקרה שלנו, מגלמות חומרה רבה יותר באספקטים אחרים - המניע לביצוע, השימוש באקדח במהלך ביצוע ניסיון הרצח והצטיידות בחומר דליק אותו שפך הנאשם גם על המתלוננת; והעובדה שניסיון הרצח בוצע לאחר תכנון ארוך ולאחר שהנאשם קטל כבר את המנוח אבי אלטר ובשילוב עם הצתת דירתה של ל'.

בע"פ 2910/09 **מולאט קאסיה נ' מ"י** (21.11.2011) המערער הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירות של ניסיון רצח וחבלה חמורה בנסיבות מחמירות כלפי אשתו על רקע חשדו כי היא בוגדת בו. המערער מצויד בסכין נכנס לחדר השינה בו ישנה יחד עם בנם הפעוט ודקר את המתלוננת דקירות רבות בגבה, בצווארה, בידיה ובחזה. אחד מילדיהם פרץ את דלת חדר השינה, אחז בידו של המערער שאחזה בסכין וסייע למתלוננת לצאת מן החדר בעוד המערער דוקר עצמו בבטנו. למתלוננת נגרמו פצעי דקירה, שבר בצלעות, קנה הנשימה שלה נקרע והיא נזקקה לניתוח. בית המשפט המחוזי השית על המערער 17 שנות מאסר בפועל ובית המשפט העליון דחה את הערעור. אף כאן הפגיעות חמורות יותר, אם כי בעניינו הרקע לביצוע מעשי האלימות, התכנון, השימוש בנשק וההצתה חמורים יותר כפי שפורט לעיל.

בתפ"ח 4710-11-18 **מדינת ישראל נ' TESFA MARIAM IMSAIE** (19.9.2021) הנאשם הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירה של ניסיון רצח. הנאשם והמתלוננת נפגשו בשוק בנתניה, השניים נכנסו לגומחה בשוק והתקיים ביניהם מגע מיני מלא. בשלב מסוים החליט הנאשם לגרום למותה וחבט בראשה עם לבנת בטון במשקל של 4 ק"ג. כתוצאה ממעשיו נגרם למתלוננת נזק מוחי קשה. בית המשפט המחוזי קבע מתחם שבין 15 ל-20 שנות מאסר בפועל והשית על הנאשם 18 שנות מאסר בפועל ופיצוי למתלוננת בסך של 200,000 ₪ (טרם התקבלה החלטה בערעור לביהמ"ש העליון). אף מקרה זה מבחינת חומרת הפגיעות חמור יותר, אך מנגד המדובר במקרה הנעדר תכנון מראש כפי שהיה בעניינו, לא היה שימוש בנשק במהלך המעשים או באמצעים אחרים שהנאשם הצטייד בהם מבעוד מועד, ובעניינו המעשים בוצעו בנוכחות בנותיהם הקטינות.

תפ"פ 305/03 **מדינת ישראל נ' טל מוסקוביץ'** (16.12.2003) - הנאשם הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירה של ניסיון רצח. הנאשם, ללא כל מניע נראה לעין, עקב אחר המתלוננת, הגיע אליה מאחור ושיסף את גרונה עם סכין ודקר אותה בבטנה. לאחר מכן הותיר אותה מדממת ונמלט. בית המשפט המחוזי השית על הנאשם 18 שנות מאסר בפועל ופיצוי למתלוננת בסך של 50,000 ₪. בית המשפט העליון דחה את הערעור - ע"פ 917/04 **טל מוסקוביץ' נ' מדינת ישראל** (6.1.2005). מקרה זה נבדל מעניינו בכך ששם דובר בנאשם שהודה במסגרת הסדר טיעון, ואילו כאן הנאשם ניהל את ההליך והמתלוננת ל' אף נאלצה להעיד. כמו כן, בעניינו מדובר במעשה אלימות ופגיעה במשפחה, כאשר אף הרקע לביצוע המעשים יש בו פן של חומרה כמו התכנון הרב, העובדה שהמעשה בוצע בהמשך לקטילתו של המנוח, והעובדה שהמעשים בוצעו לנגד עיניהן של בנותיהם.

תפ"ח 51088-01-15 **מדינת ישראל נ' מחמד מסעד** (6.4.2017) - הנאשם הורשע לאחר ניהול הוכחות בעבירה של ניסיון רצח. באותו עניין הנאשם ירה ממרחק קצר לעבר ראשו של המתלון - מנהל מחלקת הגבייה במועצה מקומית. למתלון נגרמו פגיעות קשות ביניהן עיוורון דו צדדי, שברים בגולגולת ומפרצת בכלי הדם במוח. בית המשפט המחוזי קבע מתחם שבין 15 ל-19 שנות מאסר בפועל והשית על הנאשם 18 שנות מאסר בפועל ופיצוי בסך של 258,000 ₪.

בית המשפט העליון דחה את הערעור - ע"פ 3810/17 **מחמד מסעד נ' מ"י** (5.8.2019). גם כאן הפגיעות הפיזיות קשות בהרבה, אך מנגד קיימות הנסיבות המיוחדות בענייננו כפי שפורטו לעיל.

ע"פ 6962/17 **אברהם קשת נ' מדינת ישראל** (24.8.2020) - המערער הורשע לאחר ניהול הוכחות בעבירה של ניסיון רצח וחבלה בכוונה מחמירה. למערער ולמתלונן היכרות מוקדמת, והוא החליט להמיתו ללא כל יריבות. תחילה המערער ניסה לשסף את גרונו של המתלונן שנאבק בו ודקר אותו. בשלב מסוים המערער הפסיק את תקיפתו והמתלונן הצליח לקום, אז ריסס אותו המערער בגז מדמיע. בשארית כוחותיו הגיע המתלונן אל הדלת הצליח לפתוח אותה ולצעוק לעזרה והמערער שב לדקור אותו. עובר אורח הוציא אותו מהדירה והזעיק עזרה. בית המשפט המחוזי קבע מתחם שבין 14 ל- 19 שנות מאסר והשית על המערער 18 שנות מאסר בפועל ו-150,000 ₪ פיצוי למתלונן. בית המשפט העליון דחה את הערעור. גם כאן הפגיעות עצמן חמורות הרבה יותר אך לא מתקיימות הנסיבות הספציפיות האחרות כפי שפורטו בענייננו.

ע"פ 4401/13 **עידן אנורי נ' מדינת ישראל** (9.12.2015) הורשע המערער בעבירות של גרימת חבלה בכוונה מחמירה ושוד בנסיבות מחמירות ולכן אינו רלוונטי לענייננו.

המאשימה הגישה פסיקה אף לעניין עבירת ההצתה:

בע"פ 7496/12 **חגי זיתוני נ' מדינת ישראל** (24.6.2013) - המערער הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירת הצתה, היזק לרכוש, והדחה בחקירה לאחר שהמערער הורה לאחר להשליך בקבוקי תבערה לעבר רכב של קבלן עפר תמורת כסף וסם. הרכב נשרף וכן ניזוק ביתו של הקבלן. בית המשפט קבע כי רף הענישה הראוי הינו בין 3 ל-5 שנות מאסר בפועל. לבסוף נגזרו על המערער 40 חודשי מאסר בפועל, פיצוי בסך של 35,000 ₪ וקנס בסך של 10,000 ₪. בית המשפט העליון דחה את הערעור.

ת"פ 27679-07-22 **מדינת ישראל נ' אביאל לוי** (28.3.2023) - הנאשם והמתלוננת גרושים ולהם 3 ילדים. על רקע חילוקי דעות ביניהם הגיע הנאשם באישון לילה לביתה של המתלוננת כשהוא מצויד במצת ומיכל פלסטיק המכיל בנזין במטרה להצית את ביתה של המתלוננת כאשר היא וילדיה ישנים בתוך הבית. הנאשם הצית את חצר הבית ונמלט. שכן שהבחין באש הזמין את כוחות ההצלה. הנאשם אף איים על המתלוננת בחדר החקירות. הנאשם הורשע במסגרת הסדר טיעון בהצתה לפי סעיף 448(א) רישא ועבירת איומים. בית המשפט קבע מתחם שבין 18 ל-48 חודשי מאסר בפועל ולבסוף השית על הנאשם 34 חודשי מאסר בפועל ופיצוי בסך של 10,000 ₪.

עוד הפנתה המאשימה לת"פ 34711-06-17 **מדינת ישראל נ' יעקובוב** (29.10.2019) אך זה אינו רלוונטי שכן הוא מדבר על הצתה במספר מוקדים.

המאשימה הגישה פסיקה אף לעניין עבירות הנשק:

ע"פ 5750/20 **עימאד חוסיין נ' מדינת ישראל** (22.2.2021) - המערער הורשע בעבירות של נשיאה והובלה של נשק ותחמושת במסגרת הסדר טיעון. בית המשפט קבע כי מתחם הענישה ההולם נמצא בין 5-2 שנות מאסר בפועל וגזר עליו 34 חודשי מאסר בפועל.

ע"פ 3877/16 **פאדי ג'באלי נ' מדינת ישראל** (17.11.2016) - המערער הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירה של נשיאת נשק ובית המשפט המחוזי גזר עליו 34 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט העליון דחה את הערעור. בשני

המקרים מדובר בעונש שהוטל לאחר הודאה במסגרת הסדר טיעון בשונה מעניינו.

ההגנה הפנתה מצדה לפסיקה להלן:

בע"פ 9045/16 **אילן אדני נ' מדינת ישראל** (7.3.2018) - המערער הורשע לאחר ניהול הוכחות בעבירות של ניסיון רצח, חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, החזקת סכין שלא כדין, כניסה והתפרצות בנסיבות מחמירות ושיבוש מהלכי משפט. המערער עבד במפעל עד לפיטוריו על ידי המתלונן. בשל כעסו אודות פיטוריו החליט לרצוח את המתלונן. בהתאם לתכנונו נכנס אל המפעל ושם שיסף את גרונו של המתלונן. בית המשפט קבע כי לא עומד למערער סייג אי שפיות הגם שהיה מדובר במי שהיה מוכר כחולה נפש. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם העונש הינו בין 8 ל-12 שנים וגזר על המערער 8.5 שנות מאסר בפועל. בית המשפט העליון ציין כי מדובר בעונש מקל באופן ממשי כאשר הטעם נעוץ בהיותו של המערער חולה סכיזופרניה ובהשפעה של מחלה זו על יכולתו להימנע מביצוע העבירות ודחה את הערעור. מקרה זה שונה באופן מובהק מעניינו, שכן המדובר בחולה סכיזופרניה אשר מחלתו השפיעה על ביצוע העבירה, ואילו בעניינו כפי שצינו הנאשם קרוב מאוד לאחריות מלאה. כמו כן, צוין על ידי בית המשפט העליון כי מדובר בעונש מקל באופן ממשי.

בע"פ 6405/10 **יהודה חדד נ' מדינת ישראל** (3.3.2015) - המערער הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירות של רצח, ניסיון לרצח, חבלה בנסיבות מחמירות והפרת הוראה חוקית. המערער והמתלוננת היו נשואים והוצא צו הרחקה מביתה של המתלוננת. המערער הצטייד בסכין והלך לביתה של המתלוננת שם דקר אותה ואת אחותה בנוכחות בתם התינוקת. אחות המתלוננת נפטרה ולמתלוננת נגרמו פצעי דקירה רבים על גופה. המערער נידון למאסר עולם בגין עבירת הרצח, 10 שנים במצטבר בגין עבירת הניסיון לרצח ו-3 שנות מאסר בחופף. בית המשפט העליון בערעור החליט על חפיפת 7 שנות מאסר למאסר העולם וכי 3 שנים ירצה המערער במצטבר. מקרה זה נבדל מהמקרה בעניינו, ראשית בכך שהעבירות של רצח וניסיון לרצח שביצע המערער קשורות זו בזו באופן הדוק, ובוצעו באותה זירה ובאותו זמן; שנית בכך שבאותו עניין הושת על המערער מאסר עולם, כך שמדובר במצב אחר ובשיקולים שונים הנוגעים להשתת ענישה מצטברת לעונש של מאסר עולם; ושלישית מאחר שמעבר לניסיון הרצח הנאשם בעניינו הורשע גם בהצתה ובנשיאת נשק.

תפ"ח 30215-06-13 **מדינת ישראל נ' אוחנה** (18.11.2014) - הנאשם הודה במסגרת הסדר טיעון בעבירות של רצח לפי סעיף 300א(1) לחוק, ניסיון לרצח, חבלה חמורה בנסיבות מחמירות ופציעה בנסיבות מחמירות. בנוסף הגיעו הצדדים שם להסכמה כי יושת על הנאשם "עונש מופחת" לפי סעיף 300א : בגין עבירת הרצח יוטלו על הנאשם 15 שנות מאסר, בגין ניסיון הרצח יוטלו 10 שנים מתוכן 8 ירצו במצטבר, בגין פציעה וחבלה חמורה בנסיבות מחמירות - יוטלו 4 שנות מאסר שירצו בחופף. בית המשפט אישר את הסדר הטיעון והענישה עליה הסכימו הצדדים והשית על הנאשם 23 שנות מאסר. פסק הדין אינו רלוונטי לעניינו שעה שמדובר על הרשעה ברצח, ניסיון לרצח וכן דקירה של שני אנשים נוספים ובענישה מוסכמת במסגרת הסדר טיעון, וצוין אף בגזר הדין עצמו כי בית המשפט מצא שזהו מקרה מיוחד שאין להסיק ממנו לגבי מקרים אחרים.

בנוסף לפסיקה שאליה הפנו ב"כ הצדדים, מצאנו גם להפנות לפסיקה שלהלן:

בע"פ 4347/05 **בשקירוב נ' מדינת ישראל** (20.9.06), המערער הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירות של ניסיון לרצח וחבלה בנסיבות מחמירות. המערער והמתלוננת שתו אלכוהול וקיימו יחסי מין, עד שבשלב מסוים המערער נטל סכין מטבח, שיסף את גרונו, בהמשך דקר אותה וגרם לחתכים עמוקים בפניה ובפיה. בית המשפט העליון, קיבל את

ערעור המדינה והעמיד את עונשו של המערער על 16 שנות מאסר בפועל (חלף 13.5 שנים שנגזרו עליו בבית המשפט המחוזי) תוך שהוטעם כי הנזקים שנגרמו למתלוננת הצדיקו כי יושת על המערער העונש המרבי הקבוע בחוק. יחד עם זאת, צוין כי אין זו דרכה של ערכאת הערעור למצות את הדין עם המערער. בענייננו אכן מדובר בנזקים פחות חמורים, אולם אין להתעלם מכך שהנאשם בענייננו הורשע גם בעבירת הצתה ונשיאת נשק ובנסיבות שפורטו לעיל - לנגד עיני בנותיו וכהמשך למעשים כלפי המנוח.

בע"פ 8948/12 **איהאב נמר נ' מדינת ישראל** (1.2.2016) בית המשפט העליון דחה את ערעורו של המערער אשר הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירות של רצח בכוונה תחילה, ניסיון לרצח והצתה. על פי כתב האישום, המערער הצית את דירתו ביודעו שאשתו וילדיו ישנים בדירה בכוונה לגרום למותם. כתוצאה מכך רעייתו ההרה מתה וחמשת הילדים נפצעו קשה. בגין מעשיו אלו גזר עליו בית המשפט המחוזי עונש מאסר עולם בגין עבירת הרצח; 20 שנות מאסר בפועל בגין עבירת ניסיון הרצח, אשר ירוצו במצטבר לעונש מאסר העולם; ו-8 שנות מאסר בפועל בגין עבירת ההצתה, אשר ירוצו בחופף ליתר העונשים. הערעור כאמור נדחה.

באשר לעבירת ההצתה רואים אנו לנכון להפנות לת"פ (מחוזי מרכז) 25993-10-19 **מדינת ישראל נ' ורדה פקי** (27.07.2021) - בין הנאשמת למתלוננת היה סכסוך במסגרתו איימה הנאשמת על המתלוננת. יום אחד כאשר בני ביתה של המתלוננת ישנו בבית, הנאשמת פתחה את החלונות שפכה חומר דליק לביתה של המתלוננת ולבית נוסף והציתה בהם אש. כתוצאה ממעשיה, ביתה של המתלוננת נשרף כליל ונשרפה הספה בבית הנוסף. בית המשפט הרשיע את הנאשמת במסגרת הסדר טיעון בעבירות איומים והצתה. בית המשפט קבע כי מתחם העונש ההולם הינו מ-24 ועד ל-54 חודשי מאסר בפועל. לבסוף בית המשפט גזר על המתלוננת 20 חודשי מאסר בפועל בחריגה מן המתחם לקולא בשל נסיבות אישיות. בענייננו המדובר בנאשם שניהל הוכחות והליך ארוך וקשה כפי שתואר לעיל ולא נטל כל אחריות על מעשיו, וכמו כן מדובר בעבירת הצתה שבוצעה כלפי בן משפחה ומכאן הנסיבות חמורות יותר, אם כי הנזק שנגרם מההצתה קל יותר.

ת"פ (באר שבע) 999-08-20 **מדינת ישראל נ' רוסלן פלמרצ'וק** (26.5.2021) - הנאשם הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירת הצתה. הנאשם החליט להצית את דירת המתלוננת, הגיע לשם בשעת לילה מאוחרת כשהוא מצויד במזרן ומיכל בנזין, הניח את המזרן בסמוך לדירה והצית אותו, והאש שבערה התפשטה לעבר הכניסה. כתוצאה מההצתה נגרמו סימני שריפה ופיח על דלת הדירה ורצפת הפרקט, וסימני פיח בכל לובי הקומה. בית המשפט קבע מתחם עונש הולם בין 30 ל-48 חודשי מאסר בפועל. לבסוף הטיל בית המשפט על הנאשם 36 חודשי מאסר בפועל. בענייננו, הנאשם לא הודה ולא נטל אחריות, וביצע את עבירת ההצתה בנסיבות חמורות יותר כפי שתואר לעיל, לנגד עיני בנותיו, כחלק מניסיון הרצח וכנגד גרושתו ומכאן ענייננו חמור יותר.

נוכח האמור, לאחר ששקלנו את נסיבות המקרה שבפנינו, בהתחשב בערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה מביצוע המעשים, במידת הפגיעה ועוצמתה הרבה, בנסיבות הקשות של ביצוע העבירות, במידת אשמו של הנאשם, ובמדיניות הענישה הנהוגה, מצאנו כי מתחם העונש ההולם למכלול המעשים שביצע הנאשם באישום השני, עומד על מנעד שבין 14-18 שנות מאסר בפועל.

מתחם העונש ההולם בגין האישום השלישי

במסגרת האישום השלישי הורשע הנאשם בעבירת הצתה לפי סעיף 448(א) רישא לחוק העונשין; וכן בעבירת נשק (החזקה, נשיאה והובלה) - עבירה לפי סעיף 144(א)-ו(ב) רישא לחוק העונשין.

אשר לערכים שנפגעו מביצוע העבירות הרי שהנאשם פגע במעשיו בסדר הציבורי וניסה לפגוע בסמל השלטון - בית המשפט העליון.

נסיבות מקרה זה הינן ייחודיות, שכן מעשה ההצתה בוצע ראש וראשית כאקט של פגיעה עצמית של הנאשם, ופרט לנזק שנגרם לחניון בית המשפט העליון, הנאשם עצמו ספג פגיעה פיזית קשה. המדובר בנסיבות קשות ובתוצאות קשות לנאשם; ומנגד, המעשה בוצע במקום ציבורי שיש בו פוטנציאל פגיעה בציבור, ליד בית המשפט העליון שהוא סמל מסמלי המדינה, בעל משמעות סמלית נכבדה לציבור, וכאקט הצהרתי של הנאשם, מתוך כוונה להדגיש את טענותיו בדבר העוול שלכאורה נגרם לו ע"י הרשויות. על כן, בנסיבות הייחודיות של אישום זה מצאנו כי בשקלול נסיבות המקרה, הערכים החברתיים, מידת הפגיעה ומידת אשמו של הנאשם, **מתחם העונש ההולם במקרה זה תחתיתו בעונש מאסר קצר ועד מאסר של 18 חודשים..**

הגנה על שלום הציבור

בהתאם לסעיף 40 לחוק העונשין לאחר שקבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם באם: **"ומצא כי יש חשש ממשי שהנאשם יחזור ויבצע עבירות, וכי החמרה בעונשו והרחקתו מהציבור נדרשות כדי להגן על שלום הציבור, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם, ובלבד שלא יהיה בעונש שיקבע משום החמרה ניכרת מעבר למתחם העונש ההולם; בית המשפט לא יקבע כאמור אלא אם כן מצא שלנאשם עבר פלילי משמעותי או אם הוצגה לו חוות דעת מקצועית".**

ראשית יאמר, כי מסוכנותו של הנאשם עולה במובהק מכל התנהלותו טרם המעשים, מהדברים שכתב ברישומיו (ת/7) על תוכניות רבות ומפורטות לפגיעה באנשים וגורמים שונים ועל כוונתו לנקום בהם, ואף מהדברים שעלו במהלך ההליך וממסמכים שונים שהוגשו לנו על ידו, מהם ניכר כי הנאשם ממשיך ומחזיק באותן מחשבות שמלמדות על סיכון הנובע ממנו.

שנית, בעניינו של הנאשם הוגשו מספר חוות דעת פסיכיאטריות אשר כולן הצביעו על מסוכנותו הרבה של הנאשם, ואשר האמור בהן עולה בקנה אחד עם הדברים שעלו במהלך ההליך - התנהלותו של הנאשם באירועים עצמם, הרשימות שערך במשך תקופה ארוכה, התנהלותו ודבריו במהלך ההליך שהתקיים בפנינו ואף הדברים שאמר במסגרת הטיועונים לעונש, כדברו האחרון של הנאשם בטרם גזירת דינו.

האמור עולה מחוות הדעת של הפסיכיאטר המחוזי ושל חברי הפאנל ואף מחוות הדעת ומדבריו של מומחה ההגנה, ד"ר דוד אלטמרק, אשר ציין בסיפא של חוות דעתו כי במידה ויקבע על ידי בית המשפט כי הנאשם אינו אחראי למעשיו, הוא ימליץ על אשפוז בכפיה. כאשר נשאל בנוגע לאמירה זו בעדותו הסביר **"אני חושב שהוא זקוק לטיפול פסיכיאטרי, כי בגלל מחלתו הוא מסוכן ביותר וימשיך להיות מסוכן ביותר עם או בלי טיפול. הטיפול הן במישור התרופתי היעילות מאוד מוגבלת אם בכלל. טיפול אחר הוא טיפול פסיכותרפויטי, גם לא יעזור. הוא זקוק לאשפוז בכפיה בגלל המחלה, המסוכנות. ... הליווי הזה הוא הכרחי שיתקיים על מנת למנוע את שחרורו ושיסתובב חופשי ויהווה סיכון לגרושתו, אולי לבנותיו, אולי לאנשים אחרים. הטיפול התרופתי יכול במקרים מסוימים לסייע, ברוב המקרים לא"** (עמ' 474, ש' 22-14).

האמור מלמד על מסוכנותו הרבה של הנאשם, אשר במובן האמור מצדיקה חריגה ממתחם העונש ההולם, ולכל הפחות החמרה בגזירת עונשו של הנאשם בתוך המתחם וקביעתו בסמוך לרף העליון של המתחם.

גזירת עונשו של הנאשם בתוך המתחם

בגזירת עונשו של הנאשם בתוך המתחם על בית המשפט להתחשב בנסיבות אשר אינן קשורות לביצוע העבירה (סעיף 40יא לחוק העונשין).

במסגרת הנסיבות לחומרה התחשבנו בעברו הפלילי של הנאשם אשר נוגע לחטיפת בנותיו אל מחוץ לגבולות מדינת ישראל. הנאשם לא נרתע מן ההליך הפלילי ומעונש המאסר שריצה, ולמעשה בסמוך לאחר שחרורו מהמאסר החל בתכנון המעשים שביצע בתיק זה, והוציא לפועל את מסע הנקם נגד גרושתו ונגד אנשים נוספים אשר לדידו פגעו בבנותיו.

אשר לחלוף הזמן מעת ביצוע העבירות, אכן מדובר בהליך אשר נמשך כ- 6 שנים, באופן חריג מאוד לתיקי הפשעים החמורים שאנו מנהלים, כאשר אין אף תיק הנשמע בפנינו אשר שמיעתו ארכה פרק זמן כה ממושך. אלא שכפי שצינו בהכרעת הדין הימשכותו של ההליך נבעה בעיקר מהתנהלותו של הנאשם במהלך ההליך, ופעולות רבות שנקט, בין היתר באי שיתוף פעולה עם סנגוריו ופיטורי סנגור אחר סנגור. שכן לאור חומרת האישום והעניין הנפשי שאף עלה בהליך, ראינו את עצמנו מחויבים ביתר שאת במקרה זה, ולמרות שהדבר גרם להתמשכות חוזרת ונשנית של ההליך, לעשות כל שניתן כדי שהנאשם יהיה מיוצג בתיק. לאור העובדה ששיקול זה עמד לנגד עינינו, בסופו של דברים הנאשם היה מיוצג על ידי לא פחות מ- 9 סנגורים.

עניין זה וההתנגשות בין הצורך והחשיבות בקידום ההליך, לבין החשיבות המיוחדת שראינו במקרה זה לכך שהנאשם יהיה בכל זאת מיוצג בהליך, עם כל הקושי שנבע מאופן שיתוף הפעולה שלו, הם שעומדים מאחורי משך ההליך כאמור לעיל, ועל כן אין בעניין זה כדי להוות שיקול להקלה כלשהי בעונשו של הנאשם.

עוד יצוין כי הנאשם לא הודה במעשיו ובחר לנהל הליך משפטי ממושך. אמנם בהתאם לחוק כפירה באשמה וניהול המשפט לא ייזקפו לחובתו, אולם הנאשם אף איננו זכאי להתחשבות הנזקפת לזכות מי שהודה, הביע חרטה ונטל אחריות על מעשיו [ראו למשל ע"פ 1685/16 פלוני נ' מדינת ישראל (18.06.2017)]; ע"פ 10058/17 יאסר יונס נ' מדינת ישראל (03.07.2019)]. כפירתו של הנאשם והתנהלותו שהביאה להתמשכות חריגה של ההליך הוסיפו לסבלה הרב של משפחת המנוח, וגם בהיבט זה יש משקל לחובת הנאשם.

התחשבנו לקולא בנזקים הבריאותיים שנגרמו לנאשם מביצוע העבירה באישום השלישי.

נוכח האמור מצאנו כי יש למקם את עונשו של הנאשם ברף הגבוה של המתחמים שצוינו לעיל.

באשר לאופן גזירת העונש בהתאם לסעיף 40ג(ב) לחוק העונשין מצאנו כי במקרה זה ראוי לגזור עונש נפרד לכל אירוע, מכל הטעמים שפורטו לעיל.

נוכח האמור ולאחר ששקלנו את מכלול השיקולים לקולא ולחומרא ואת מכלול נסיבות העניין ראינו לנכון לגזור על הנאשם את העונשים הבאים:

בגין האישום הראשון אנו גוזרים על הנאשם 19 שנות מאסר בפועל;

בגין האישום השני אנו גוזרים על הנאשם 16 שנות מאסר בפועל;

ובגין האישום השלישי 12 חודשי מאסר בפועל.

באשר לאופן הצטברות העונשים מצאנו כי יש מקום שהעונשים בגין האישום הראשון והשני ירוצו במצטבר זה לזה, נוכח חומרתם היתרה. לגבי העונש בגין האישום השלישי, החלטנו כי הוא ירוצה בחופף, זאת לאחר שמצאנו לקבל את טיעוני הסנגור בעניין זה, ביחס לכך שהנפגע המרכזי בגין המעשה היה הנאשם, אשר לו נגרמו פגיעות פיזיות קשות.

באשר לשיקולים המנחים את בית המשפט בעניין הצטברות או חפיפת עונשים, הפסיקה חזרה וציינה כי :

"באופן עקרוני, הנושא נתון לשיקול-דעתו של בית-המשפט. בבואו להחליט אם ירצה נאשם כל עונש שנגזר עליו במצטבר, או שמא ירצה הנאשם את החמור שבעונשים שהוטל עליו, על בית- המשפט לאזן בין האינטרס החברתי במיצוי הדין לבין האינטרס האנושי, נקיטת מידת חסד עם הנאשם, המאפשרת לו לרצות את העונש החמור כדי לכפר על עוונותיו (השוו ע"פ 5023/99 הנ"ל [2]). בצד שיקול-הדעת הרחב המסור לבית-המשפט בעניין זה והקבוע בחוק, קיימים שיקולים מנחים. בין השיקולים הללו נבחנת השאלה אם במסגרת המסכת העובדתית מדובר בעבירות עצמאיות שלהן קיום ממשי נפרד (ענין דג'אני [5]), כלומר: יש לבחון אם העבירות מובחנות זו מזו. אם כך הדבר, הרי שיש בכך כדי להצדיק ריצוי העונש במצטבר. .. הכרעה בשאלה אם ייגזר על נאשם עונש לריצוי חופף לעונש שכבר נגזר עליו, או שמא ייקבע כי העונש ירוצה במצטבר, תלויה, בין השאר, בשאלה אם קיימת זיקה בין המעשים, להבדיל מהשאלה אם מדובר במעשה אחד. כלל מנחה נוסף הוא חומרת המעשה: האם ליוותה את המעשה אכזריות מיוחדת המצדיקה צבירת עונשים לשם מיצוי הדין (עניין קוזירוב [4]), והאם נסיבות ביצוע העבירה מצדיקות תגובה עונשית מיוחדת" [ע"פ 3503/01 ופא תפאל נ' מדינת ישראל, נח(1) 865 (2003)].

עוד נפסק כי כאשר מדובר בשאלה של חפיפה או צבירה לעונש שמושת בגין עבירת המתה הרי:

"באשר לשאלת חפיפת העונשים או הטלתם במצטבר לפי מצוות סעיף 40 לחוק העונשין ועל פי פסיקת בית משפט זה, בהתאם לעיקרון ההלימה, בשלב גזירת דינו של עבריין, על בית המשפט לתת ביטוי עונשי לכל מעשה שבו הוא הורשע. על כן, הוראה לפיה העונשים ירוצו במצטבר היא הכלל, והחלטה על חפיפת העונשים, במיוחד כאשר מדובר בענישה בגין עבירת רצח ועבירה נוספת, היא זו המצריכה הנמקה מיוחדת ... הרשעה של עבריין בעבירות חמורות, בעבירות שבוצעו בנסיבות קשות או בברוטאליות, או בעבירות הפוגעות באינטרסים היקרים לנו כחברה, בדגש על עבירות אלימות בכלל ועבירת רצח בפרט, עשויה להצדיק ענישה מצטברת.." [ע"פ 1900/18 אברהם ילמה נ' מדינת ישראל (06.10.2019)].

ביישמנו את האמור לעיל על נסיבות ענייננו נמצאנו למדים, כי מתקיימים מספר שיקולים המובילים למסקנה, כי יש להורות על צבירת העונשים שהוטלו במסגרת האישום הראשון והשני. בכלל זה - העובדה שמדובר בקורבנות שונים, שלגבי כל אחד מהם היה תכנון אחר, והמעשים בוצעו בזירות שונות ובאמצעים אחרים, ועל כן מדובר בעבירות שונות שלכל אחת קיום עצמאי; הנזק הקשה מכל אשר נגרם ממעשיו של הנאשם באישום הראשון, אשר הובילו למותו של המנוח ולפגיעה קשה ורחבת היקף בכל בני משפחתו ואוהביו של המנוח, מה שמצדיק ענישה עצמאית ומובחנת מכל עונש אחר שיוטל על הנאשם; וכן החומרה והאכזריות במעשיו של הנאשם, שבאו לידי ביטוי בכל אחד מהאישומים באופן נפרד ומובחן.

בנוסף העבירות באישום השני בוצעו כלפי קורבן שהוא בן משפחה, בביתו שאמור להיות מבצרו, תוך הטלת אימה על המתלוננת ועל בנותיו שחששו לחייה של אימן והיו עדות למעשים אשר בוצעו לנגד עיניהן. נוכח החומרה המיוחדת שיש לייחס לעבירות שבהן נפגעים בן זוג וילדים קטינים בתוך ביתם ובתוך התא המשפחתי, יש הצדקה להטלת ענישה מובחנת, שאינה "נבלעת" בענישה על עבירות אחרות.

סוף דבר:

תיקים רבים כבר ראינו למגינת ליבנו בשנותינו בכס השיפוט, אך קשה לזכור מקרה כמו זה בו בוצעו מעשים כה חמורים, כלפי קורבנות שונים ובמוקדים שונים, באופן כה מתוכנן ובקור רוח, מתוך רגשות נקמה ומחשבות על פגיעה באחרים; תוך התעלמות גמורה מחייהם של אחרים, מזכותם לחיים ולשלווה, ממחשבותיהם או רצונותיהם, וראייתם ככלי להשגת מטרתו של הנאשם, והתמקדות בלעדית בצרכיו ובמחשבותיו על העוול שלכאורה נעשה רק לו, כעולה אף מדבריו בפנינו בטיעונים לעונש. ענייננו מתייחד אף בכך שכל שפורט לעיל מצביע על מסוכנות רבה של הנאשם שקיימת גם היום, ועל החשיבות להגנה על שלום הציבור בהרחקתו מהציבור לשנים ארוכות. על כן גם אם בסופו של דבר לא ראינו לנכון לחרוג בגזירת העונש ממתחם העונש ההולם, הרי גם עניין זה מחייב השתת עונש מאסר ארוך ביותר ועונשי מאסר מצטברים אשר ירחיקו את הנאשם מהציבור ויהוו עונש הולם על מכלול המעשים הקשים שביצע, במכלול הנסיבות המורכבות והייחודיות של מקרה זה.

טרם נעילה רואים אנו לנכון לומר כי במהלך ההליך נחשף בפנינו הצער הרב של משפחת המנוח על מותו הבלתי מוסבר בנסיבות כה קשות להכלה. והגם שכך, לאורך כל ההליך הארוך שהיה בפנינו, משפחת המנוח אשר פקדה את אולם בית המשפט ועקבה מקרוב אחר ההליך המשפטי, התנהלה באופן מעורר כבוד והערכה; וגם במצבים בהם ההליך התמשך בשל בקשות שונות של הנאשם והדבר לא היה פשוט עבודה כעולה אף מהתסקיר, לא הביעה כל טרזניה או מחאה. ליבנו עם משפחת המנוח ואנו רק תקווה כי סיום ההליך שהיה מלווה במכשולים ומהמורות רבות כפי שתואר לעיל, יביא ולו מעט מזור לבני המשפחה הדואבים.

אשר על כן ולאחר ששקלנו את מכלול נסיבות העניין, ואת מכלול השיקולים לקולא ולחומרא שפורטו לעיל אנו גוזרים על הנאשם את העונשים הבאים:

א. מאסר בפועל למשך 35 שנים בניכוי ימי מעצרו.

ב. 18 חודשי מאסר על תנאי, לתקופה של 3 שנים מיום שחרורו ממאסר, והתנאי הוא שלא יעבור בתקופה זו עבירה מן העבירות בהן הורשע או עבירת אלימות שהיא פשע.

ג. אשר לרכיב הפיצוי מצאנו כי במקרה זה, נוכח הנזק הרב אשר נגרם למנוח ומשפחתו וכן לל' ובנותיו של הנאשם, וכאשר מצבו הכלכלי של הנאשם אינו מהווה שיקול לאומדן הפיצוי ואף לא הובאה ראייה במקרה זה למצב כלכלי קשה, על הנאשם לפצות את משפחת המנוח בסך של ₪258,000; ואת ל' ובנותיו בסך של ₪150,000.

ב"כ המאשימה תודיע לבית המשפט בתוך 14 יום את פרטי משפחת המנוח, ל' ובנותיה לצורך העברת הפיצוי.

זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 ימים.

ניתן היום, כ' תמוז תשפ"ג, 09 יולי 2023, במעמד הצדדים.

**אהרון משניות,
שופט**

גילת שלו, שופטת

יעל רז- לוי, שופטת

